

Grant Thornton

Finansijski izvještaji
za godinu koja se završava
31. decembra 2017. godine i
Izvještaj nezavisnog revizora

MF Banka a.d. Banja Luka

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavienog revizora	1
Finansijski izvještaji:	
Bilans uspjeha	3
Bilans stanja	4
Izveštaj o promjenama u kapitalu	5
Bilans tokova gotovine	6
Napomene uz finansijske izvještaje	7–57

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka
Vasa Palića 2/IV
76 000 Banja Luka
Republika Srpska
Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 539; +387 51 211 294
F +387 51 211 531
E office@grantthornton.ba
www.grantthornton.ba

Izveštaj nezavisnog revizora

Nadzornom odboru i akcionarima MF banke a.d. Banja Luka

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja MF Banke a.d. Banja Luka (u daljem tekstu "Banka") koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2017. godine i bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu i bilans tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske i u skladu sa i propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske, kao i za takve interne kontrole za koje rukovodstvo utvrdi da su neophodne i koje omogućavaju sastavljanje finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed pronevjere ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o ovim finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske i standardima revizije primjenjivim u Republici Srpskoj. Ovi standardi nalažu da se pridežavamo etičkim principa i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija podrazumijeva primjenu postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i informacijama objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Izabrani postupci su zasnovani na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim izvještajima, nastalih usljed pronevjere ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja, u cilju kreiranja adekvatnih revizijskih postupaka u datim okolnostima, ali ne za potrebe izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i prihvatljivosti računovodstvenih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da obezbjede osnov za izražavanje našeg revizorskog mišljenja.

Izvještaj nezavisnog revizora (nastavak)

Nadzornom odboru i akcionarima MF banke a.d. Banja Luka (nastavak)

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, prikazuju finansijsko stanje Banke na dan 31. decembra 2017. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske i u skladu sa propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Ostala pitanja

Finansijski izvještaji Banke za godinu koja se završila 31. decembra 2016. godine su revidirani od strane drugog revizora, koji je u svom izvještaju od 23. marta 2017. godine, izrazio pozitivno mišljenje.

Banja Luka, 10. april 2018. godine

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka
Banja Luka
Ovlašteni revizor

BILANS USPJEHA

Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.
(U hiljadama BAM)

	Napomena	Godina koja se završava 31. decembra 2017.	Godina koja se završava 31. decembra 2016.
Prihodi po osnovu kamata	5	26.340	23.345
Rashodi po osnovu kamata	6	(6.486)	(7.297)
Neto prihod po osnovu kamata		19.854	16.048
Prihodi po osnovu naknada i provizija	7	4.127	3.623
Rashodi po osnovu naknada i provizija	8	(848)	(653)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		3.279	2.970
Ostali prihodi poslovanja	9	569	613
Ostali rashodi poslovanja	10	(10.737)	(10.118)
Kursne razlike, neto		(53)	19
Rezervisanja za potencijalne gubitke, neto	11	(8.030)	(6.086)
Dobitak iz poslovanja prije oporezivanja		4.882	3.436
Porez na dobit	12	(819)	(475)
Neto dobitak tekuće godine		4.263	2.961
Ostali ukupni rezultat		-	-
Ukupan rezultat za obračunski period		4.263	2.961
Zarada po akciji:			
- Obična zarada po akciji (u BAM)	23	10,00	7,25

Napomene na stranama od 7 do 57 čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Priloženi finansijski izvještaji su usvojeni od strane Uprave Banke dana 23. februara 2018. godine.

Potpisano u ime MF banke a.d. Banja Luka:

Sandra Lonco
Predsjednik Uprave

Radana Štrkić
Rukovodilac Službe računovodstva i
izvještavanja

BILANS STANJA
 Na dan 31. decembra 2017. Godine
 (U hiljadama BAM)

	Napomene	31. decembar 2017.	31. decembra 2016.
AKTIVA			
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	13	43.698	46.951
Sredstva kod drugih banaka	14	1.872	2.457
Kreditni plasirani komitentima	15	244.884	212.421
Nekretnine i oprema	16	6.290	6.114
Nematerijalna ulaganja	16	125	164
Obračunata kamata i ostale aktiva	17	4.338	2.782
Ukupna aktiva		301.007	272.889
PASIVA			
Obaveze			
Depoziti komitenata	18	215.912	198.370
Obaveze po kreditima	19	18.442	18.189
Subordinirani dug	20	6.845	6.845
Ostala pasiva	21	7.887	7.936
Rezervisanja za beneficije za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	11b)	168	144
Ukupne obaveze		249.255	231.484
Kapital			
Akcijski kapital	22	46.841	40.841
Emisiona premija		83	-
Rezerve kapitala	22	25	-
Rezerve za kreditne gubitke		62	62
Akumulirana dobit/(gubitak)		4.741	502
Ukupno kapital		51.752	41.405
Ukupna pasiva		301.007	272.889
Potencijalne i ugovorne obaveze	24	27.809	20.479

Napomene na stranama od 7 do 57 čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU
 Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.
 (U hiljadama BAM)

	<u>Akcijski kapital</u>	<u>Emisiona premija</u>	<u>Rezerve kapitala</u>	<u>Nedostajuće rezervo za kreditne gubitke</u>	<u>Akumulirani (gubitak) / dobitak</u>	<u>Ukupno</u>
1. januar 2016. godine	40.841	-	795	62	(3.253)	38.445
Pokriće gubitka iz rezervi	-	-	(795)	-	795	-
Neto dobitak tekućeg perioda	-	-	-	-	2.961	2.961
Ostali ukupni rezultat	-	-	-	-	-	-
Ukupan rezultat za obračunski period	-	-	-	-	2.961	2.961
31. decembar 2016. godina	40.841	-	-	62	503	41.406
Nova emisija akcija	6.000	83	-	-	-	6.083
Izdvajanje rezervi na teret akumulirane dobiti	-	-	25	-	(25)	-
Neto dobitak tekućeg perioda	-	-	-	-	4.263	4.263
Ostali ukupni rezultat	-	-	-	-	-	-
Ukupan rezultat za obračunski period	-	-	-	-	4.263	4.263
31. decembar 2017. godine	46.841	83	25	62	4.741	51.752

Napomene na stranama od 7 do 57 čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

BILANS TOKOVA GOTOVINE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2017. godine
(U hiljadama BAM)

	Godina koja se završava	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti:		
Prilivi od kamata	26.341	23.350
Prilivi od naknada i provizija	3.337	2.883
Odlivi po osnovu kamata	(7.047)	(8.923)
Odlivi od naknada i provizija	(243)	(258)
Odlivi po osnovu plaćanja zaposlenim i dobavljačima	(11.186)	(9.050)
Neto tokovi gotovine prije promjena na poslovnim sredstvima i obavezama	11.202	9.995
Promjene na poslovnim sredstvima i obavezama:		
Neto povećanje kredita plasiranih komitentima	(39.486)	(37.282)
Plaćen porez na dobit	(684)	(423)
Neto plaćanje/smanjenje depozita banaka	-	(1)
Neto povećanje depozita komitenta	17.542	35.841
Neto tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(11.426)	7.931
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja:		
Nabavka nematerijalnih sredstava	(39)	(57)
Nabavka osnovnih sredstava	(656)	(5.043)
Neto tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja	(695)	(5.100)
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja:		
Primici od dokapitalizacije	6.083	-
Uzete obaveze po kreditima	6.856	9.508
Povrat obaveza po kreditima	(6.803)	(19.070)
Neto tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja	6.336	(9.562)
Neto povećanje novčanih sredstava	(5.785)	(8.734)
Efekti promjene deviznog kursa	(53)	2
Novčana sredstva na početku godine	51.408	58.137
Novčana sredstva na kraju godine	45.570	51.408
Novčana sredstva se sastoje od sljedećih pozicija:		
- Novčana sredstva i sredstva kod Centralne Banke	43.698	48.951
- Sredstva kod drugih banaka	1.872	2.457
	45.570	51.408

Napomene na stranama od 7 do 57 čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

1. OSNIVANJE I POSLOVNA POLITIKA BANKE

MF banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: "Banka") je osnovana 12. juna 2007. godine i to pod nazivom IEFK BANKA A.D. BANJA LUKA.

U postupku registracije Banke za vršenje osnovnih djelatnosti ispunjeni su svi uslovi koji su zahtjevani od strane regulatornih organa. Agencija za bankarstvo Republike Srpske (u daljem tekstu: "ABRS" ili "Agencija") je svojim Rješenjem broj C3-231-11/2007 od 11. maja 2007. godine izdala dozvolu za rad i osnivanje Banke, dok je Rješenjem broj 03-957-4/2007 od 12. jula 2007. godine izdala dozvolu Banci za obavljanje međubankarskih platnih transakcija.

Na Skupštini akcionara održanoj 6. aprila 2010. godine prethodni akcionari Banke su donijeli odluku o prodaji 100% kapitala Banke (nepomena 22. nakon čega su potpisali Ugovor o kupoprodaji kapitala dana 8. jula 2010. godine, od kada većinski akcionar Banke postaje MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka, kada i preuzima upravljanje i kontrolu nad Bankom.

Na osnovu odluke novih akcionara Banke i rješenja nadležnog suda u Banjoj Luci od 26. novembra 2010. godine, Banka mijenja naziv u MF banka a.d., Banja Luka.

Banka je registrovana u Republici Srpskoj za obavljanje platnog prometa, kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu i, u skladu sa propisima Republike Srpske, dužna je da posluje na principima likvidnosti, solventnosti i rentabilnosti.

Sjedište Banke je u Banjoj Luci, ulica Vase Pelagića 22. Na dan 31. decembra 2017. godine Banka ima centralu i poslovnice: Centar u Banjoj Luci i poslovnice Banke u Laktašima, Gradišci, Derventu, Brčkom, Bijeljini, Doboju, Prijedoru, Istočnom Sarajevu, Zvorniku, Novom Gradu, Tesliću, Prnjavoru, Palama, Tuzli, Bihaću, Cazinu, Gradačcu i Žitvicama.

Na dan 31. decembra 2017. godine Banka je imala 193 zaposlenih radnika (31. decembra 2016. godine: 195 zaposlenih).

Organi upravljanja Bankom su: Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Članove Nadzornog odbora imenuje Skupština Banke. Banku zastupa i predstavlja predsjednik Uprave.

Banka je formirala Kreditne odbore i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom, te različite komisije.

Na dan 31. decembra 2017. godine organe upravljanja Banke čine:

Nadzorni odbor:

- Aleksandar Kremenović, predsjednik
- Mladen Bosnić, član
- Dželila Hadžović, član
- Freider Wohrmann, nezavisni član
- Srećko Bogunović, nezavisni član

Uprava Banke:

- Sandra Lonco, predsjednik
- Dragan Đurić, član
- Bojan Luburić, član

Odbor za reviziju:

- Đurđica Dragojević, predsjednik
- Željko Pena, član
- Radmila Bjeljac, član
- Sanja Brčić, član
- Mira Cvijan, član

Svi članovi odbora za reviziju su nezavisni članovi.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Izjava o usaglašenosti

Pri oženi finansijski izvještaji predstavljaju godišnje finansijske izvještaje Banke i sastavljeni su u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske i propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji Banke su sastavljeni po načelu nabavne vrijednosti (istorijskog troška), kao što je dalje opisano u računovodstvenim politikama.

Istorijski trošak je generalno zasnovan na fer vrijednosti naknade plaćene u zamjenu za robu i primljena i data eredstva.

Fer vrijednost je cijona koju bi primili od prodaje imovine ili platili za prenos obaveza u uobičajenoj transakciji između tržišnih učesnika na dan vrednovanja, bez obzira da li je ta cijena direktno provjerljiva i procijenjena korišćenjem drugih tehnika vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveza, Banka uzima u obzir one karakteristike imovine ili obaveza koje bi uzeli u obzir i drugi učesnici na tržištu prilikom određivanja cijene imovine ili obaveza na datum vrednovanja.

Banka je u propisanom roku, na način definisan Pravilnikom o sadržini i formi finansijskih izvještaja za banke i druge organizacije ("Službeni glasnik RS", broj 62/16), kao i Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca izvještaja o promjenama na kapitalu ("Službeni glasnik RS", broj 63/16) sastavilo obrasce finansijskih izvještaja.

Banka je prilikom sastavljanja bilansa tokova gotovine koristilo direktni metod izvještavanja o tokovima gotovine.

2.3. Funkcionalna valuta i valuta prezentacija

Iznosi u priloženim finansijskim izvještajima su izraženi u Konvertibilnim markama (BAM) koja predstavlja funkcionalnu i zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS")

(a) Propisi, standardi i tumačenja ne snazi u tekućem periodu u Republici Srpskoj

Priloženi finansijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda (IAS), odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (IFRS), koji su bili u primjeni na dan 1. januara 2009. godine i na njima zasnovanim propisima o računovodstvu Republike Srpske i propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Naime, na osnovu odredbi Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 94/15), sva pravna lica sa sjedištem u Republici Srpskoj su u obavezi da u potpunosti primjenjuju IAS, odnosno IFRS, kao i Međunarodni standard finansijskog izvještavanja za male i srednje entitete ("IFRS for SMEs"), Međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor ("IPSASS"), Međunarodne standarde vrednovanja ("IVS"), Međunarodne standarde za profesionalnu praksu interne revizije, Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje, Kodeks etike za profesionalne računovođe i prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde ("IASB") i sva prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Međunarodna federacija računovođa ("IFAC").

Pored navedenog, u skladu sa prethodnim Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 36/09 i 52/11), dana 15. jula 2010. godine Upravni odbor Saveza računovođa i revizora Republike Srpske ("Savez RR RS") je donio "Odluku o početku obavezno primjene izdanja MRS/MSFI (objavljenih do 1. januara 2009. godine)", a na osnovu "Odluke o ovlaštenjima za prevod i objavljivanje" nadležne Komisije za računovodstvo i reviziju Bosne i Hercegovine od 10. marta 2006. godine (Službeni glasnik BiH, broj 81/06), kojom se takva ovlaštenja daju Savezu RR RS.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS") (nastavak)

(a) Propisi, standardi i tumačenja na snazi u tekućem periodu u Republici Srpskoj (nastavak)

Navedeno izdanje IAS/IFRS je odobreno od strane Fondacije odbora za Međunarodne računovodstvene standarde kao zvanični prevod na srpski jezik za Bosnu i Hercegovinu (Republiku Srpsku), Srbiju i Crnu Goru. Prema navedenoj Odluci IAS/IFRS objavljeni do 1. januara 2009. godine obavezno se primjenjuju na finansijske izvještaje sačinjene i prozentovane u Republici Srpskoj za obračunske periode koji počinju 1. januara 2010. godine ili kasnije. Međutim, promjena u važećim Standardima i tumačenjima, kao i novusvojeni Standardi i tumačenja, izdati nakon 1. januara 2009. godine, nisu objavljeni i zvanično usvojeni u Republici Srpskoj.

Rukovodstvo Društva analizira promjene u važećim Standardima i tumačenjima, kao i novusvojene standarde i tumačenja izdate nakon 1. januara 2009. godine, i nakon ustanovljavanja Standarda i tumačenja koji su relevantni za Društvo, iste primjenjuje u sastavljanju svojih finansijskih izvještaja prije nego što oni budu zvanično prevedeni i objavljeni u Republici Srpskoj. Objavljeni novi Standardi i izmjene postojećih Standarda koji su izdati, a nisu još uvijek u primjeni, objelodanjeni su u nastavku.

(b) Objavljeni novi Standardi, izmjene postojećih Standarda i tumačenja na snazi u tekućem periodu koji još uvijek nisu zvanično prevedeni i usvojeni u Republici Srpskoj

Na dan objavljivanja ovih finansijskih izvještaja, dole navedeni Standardi i Izmjene Standarda su bili izdati od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, a sljedeća tumačenja bila su objavljena od strane Komiteta za tumačenje međunarodnog finansijskog izvještavanja, ali nisu zvanično usvojena u Republici Srpskoj za godišnji period koji počinje na dan 1. januara 2017. godine:

- IFRS 1 (revidovani) "Prva primjena IFRS" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2009. godine),
- Izmjene IFRS 1 "Prva primjena IFRS" – Visoka hiperinflacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2011. godine),
- Izmjene IFRS 1 "Prva primjena IFRS" – Ukidanje fiksnih datuma za one koji prvi put primjenjuju IFRS (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2011. godine),
- Izmjene IFRS 1 "Prva primjena IFRS" - Dodatni izuzeci za one koji prvi put usvajaju IFRS (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2010. godine),
- Izmjene IFRS 1 "Prva primjena IFRS" - Ograničeni izuzeci za uporedna objelodanjivanja u skladu sa IFRS 7 za one koji prvi put usvajaju IFRS (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2010. godine),
- Izmjene IFRS 1 "Prva primjena IFRS" - Državni krediti (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
- Izmjene IFRS 2 "Isplate po osnovu akcija" – Transakcije grupnih isplata u novcu po osnovu akcija (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2010. godine),
- IFRS 3 (revidovani) "Poslovne kombinacije" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2009. godine),
- Izmjene IFRS 7 "Finansijski instrumenti: Objelodanjivanja" – Transfer finansijske imovine (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2011. godine),
- Izmjene IFRS 7 "Finansijski instrumenti: Objelodanjivanja" – Prebijanje finansijske imovine i finansijskih obaveza (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
- IFRS 9 "Finansijski instrumenti" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- IFRS 10 "Konsolidovani finansijski izvještaji" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
- Izmjene IFRS 10 "Konsolidovani finansijski izvještaji", IFRS 12 "Objelodanjivanja o učešću u drugim pravnim licima" i IAS 27 "Pojedinačni finansijski izvještaji" – Investirana društva (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2014. godine),
- Izmjene IFRS 10 "Konsolidovani finansijski izvještaji", IFRS 12 "Objelodanjivanja o učešću u drugim pravnim licima" i IAS 28 "Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate" – Investirani entitete: Primjenjivanje izuzetaka u konsolidaciji (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine),
- IFRS 11 "Zajednički aranžmani" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)
- 2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS") (nastavak)
- (b) Objavljeni novi Standardi, izmjenjene postojećih Standarda i tumačenja na snazi u tekućem periodu koji još uvijek nisu zvanično prevedeni i usvojeni u Republici Srpskoj (nastavak)
- Izmjene IFRS 11 "Zajednički aranžmani" – računovodstvo spajanja interesa u zajedničkim poslovima (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine),
  - IFRS 12 "Objelodanivanja o učešću u drugim pravnim licima" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
  - IFRS 13 "Odmjeravanje fer vrijednosti" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
  - IFRS 14 "Regulatorni odloženi računi" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine),
  - Izmjene IFRS 10 "Konsolidovani finansijski izvještaji", IFRS 11 "Zajednički aranžmani" i IFRS 12 "Objelodanivanja o učešću u drugim pravnim licima" - Uputstvo o tranziciji (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
  - Izmjene IAS 1 "Prezentacija finansijskih izvještaja" – Prezentacija stavki Ostalog ukupnog rezultata (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2012. godine),
  - Izmjene IAS 1 "Prezentacija finansijskih izvještaja" – Inicijativa za objelodanivanje (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine),
  - Izmjene IAS 12 "Porez na dobit" – Odloženi porezi: Pokrića osnovne imovine (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2012. godine),
  - Izmjene IAS 16 "Nekretnine, postrojenja i oprema" i IAS 38 "Nematerijalna ulaganja" – Objasnjenja prihvatljivih metoda amortizacije (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine),
  - Izmjene IAS 16 "Nekretnine, postrojenja i oprema" i IAS 41 "Poljoprivreda" – Poljoprivreda: biološka sredstva koja su predmet ubiranja (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine),
  - Izmjene IAS 19 "Beneficije zaposlenih" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
  - Izmjene IAS 19 "Beneficije zaposlenih" – Planovi definisanih primanja: Doprinosi za zaposlene (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2014. godine),
  - Izmjene IAS 24 "Objelodanivanja o povezanim stranama" – Pojednostavljanje zahtijevanih objelodanivanja za entitete u državnom vlasništvu i pojašnjenje definicije povezanih strana (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2011. godine),
  - Izmjene IAS 27 "Konsolidovani i pojedinačni finansijski izvještaji" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2009. godine),
  - IAS 27 (revidovan u 2011. godini) "Pojedinačni finansijski izvještaji" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
  - IAS 27 "Pojedinačni finansijski izvještaji" – Kapitalni metod u pojedinačnim finansijskim izvještajima (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine),
  - IAS 28 (revidovan u 2011. godini) "Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
  - Izmjene IAS 32 "Finansijski instrumenti: Prikazivanje" – Računovodstveno obuhvatanje prava (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. februara 2010. godine),
  - Izmjene IAS 32 "Finansijski instrumenti: Prezentacija" – Prebijanje finansijske imovine i finansijskih obaveza (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2014. godine),
  - Izmjene IAS 36 "Obezvrjeđenje sredstava" – Objelodanivanje nedoknadivog iznosa za nefinansijsku imovinu (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2014. godine),
  - Izmjene IAS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje" – Prihvatljiva hedging stavke (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2009. godine),
  - Izmjene IAS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i odmjeravanje" – Zamjena derivata i nastavak računovodstva hedginga" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2014. godine),
  - Izmjene različitih standarda i tumačenja koja su rezultat projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja IFRS objavljenog 16. aprila 2009. godine (IFRS 2, IFRS 5, IFRS 8, IAS 1, IAS 7, IAS 17, IAS 18, IAS 36, IAS 38, IAS 39, IFRIC 9, IFRIC 16) prvenstveno kroz otklanjanje nekonzistentnosti i raščišćavanje teksta (većina izmjena je na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2010. godine),

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS") (nastavak)

(b) *Objavljeni novi Standardi, izmjene postojećih Standarda i tumačenja na snazi u toku periodu koji još uvijek nisu zvanično prevedeni i usvojeni u Republici Srpskoj (nastavak)*

- Izmjene različitih standarda i tumačenja koja su rezultat projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja IFRS objavljenog 6. maja 2010. godine (IFRS 1, IFRS 3, IFRS 7, IAS 1, IAS 27, IAS 24, IFRIC 13) prvenstveno kroz otklanjanje nekonzistentnosti i raščišćavanje teksta (većina izmjena je na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2011. godine),
- Izmjene različitih standarda "Unaprijeđenja IFRS (2012.)" koja su rezultat godišnjeg unaprijeđenja IFRS objavljena 17. maja 2012. godine (IFRS 1, IAS 1, IAS 16, IAS 32, IAS 34), sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
- Izmjene raznih Standarda "Unaprijeđenja IFRS (period 2010. - 2012.)" koja su rezultat godišnjeg unaprijeđenja IFRS (IFRS 2, IFRS 3, IFRS 8, IFRS 13, IAS 16, IAS 24 i IAS 38), sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2014. godine),
- Izmjene raznih Standarda "Unaprijeđenja IFRS (period 2011 - 2013.)" koja su rezultat godišnjeg unaprijeđenja IFRS (IFRS 1, IFRS 3, IFRS 13 i IAS 40), sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2014. godine),
- Izmjene IFRIC 14 "IAS 19 - Granica definisanih primanja zaposlenih, minimum zahtjeva fonde i njihova interakcija" - Pretplata minimalnih zahtjeva fonda (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2011. godine),
- IFRIC 17 "Prenos nenovčanih sredstava vlasnicima preduzeća" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2009. godine),
- IFRIC 18 "Prenos sredstava komitentima" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2009. godine),
- IFRIC 19 "Ukidanje obaveza instrumentima kapitala" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2010. godine),
- IFRIC 20 "Troškovi otkrivke u proizvodnoj fazi površinskih rudnika" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2013. godine),
- IFRIC 21 "Dažbine" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2014. godine), i
- „Sveobuhvatni okvir za finansijsko izvještavanje 2010. godine“ što predstavlja izmjenu „Okvira za pripremanje i prikazivanje finansijskih izvještaja“ (na snazi od datuma objavljivanja, odnosno od septembra 2010. godine).
- Izmjene raznih Standarda "Unaprijeđenja IFRS (period 2012 - 2014.)" koja su rezultat godišnjeg unaprijeđenja IFRS (IFRS 5, IFRS 7, IAS 19 i IAS 34), sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine)
- Izmjene IAS 7 "Izveštaj o tokovima gotovine" -- Inicijativa za objelodanjivanje (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine),
- Izmjene IAS 12 "Porez na dobitak" -- Priznavanje odloženih poreskih sredstava za nerealizovane gubitke (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2017. godine),
- Izmjene raznih Standarda "Unaprijeđenja IFRS (period 2014. - 2016.)" koja su rezultat godišnjeg unaprijeđenja IFRS (IFRS 1, IFRS 12 and IAS 28) sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene IFRS 12 bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine).

(c) *Novi Standardi i izmjene postojećih Standarda koji su izdati, a nisu još uvijek u primjeni*

Na dan odobravanja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći Standardi i izmjene postojećih Standarda i novo tumačenje su bili izdati, ali nisu postali efektivni:

- MSFI 6 "Finansijski instrumenti" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2016. godine),
- IFRS 15 "Prihod od ugovora sa kupcima" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- IFRS 16 "Lizing" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene IFRS 2 "Plaćanja akcijama" -- Klasifikacija i mjerenje transakcija plaćanja akcijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS") (nastavak)

- Izmjene IFRS 4 "Ugovori u osiguranju", primjena IFRS 9 „Finansijski instrumenti“ sa IFRS 4 „Ugovori u osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine gdje se IFRS 9 „Finansijski instrumenti“ primjenjuju po prvi put),
- Izmjene IFRS 10 "Konsolidovani finansijski izvještaji" i IAS 28 "Investicije u pridruženo entitete i zajedničke poduhvate" – Prodaja ili učešće u imovini između investitora i pridruženog entiteta ili zajedničkog poduhvata (datum stupanja na snagu odgođen na neodređeno vrijeme, dok istraživački projekat metoda kapitala bude ustanovljen),
- Izmjene IAS 40 "Investicione nekretnine" – Prenoš investicionih nekretnina (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januar 2018. godine),
- IFRS 1 i IAS 28 bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine), i
- IFRIC 22 "Transakcije u stranoj valuti i razmatranja unaprijed" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine).

Rukovodstvo Banke je izabralo da ne usvoji ove nove Standarde i izmjene postojećih Standarda prije nego oni stupe na snagu i budu u primjeni. Rukovodstvo predviđa da usvajanje ovih novih Standarda i izmjena postojećih Standarda neće imati materijalan uticaj na finansijske izvještaje Banke u periodu inicijalne primjene.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi i rashodi od kamata i naknada

Prihodi i rashodi od kamata za sve finansijske instrumente, osim finansijske instrumente klasifikovane kao raspoloživi za prodaju ili utvrđeni po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, iskazuju se po fer vrijednosti primljenih ili datih sredstava, i prezentovani su kao Prihodi ili Rashodi po osnovu kamata, odnosno Prihodi ili Rashodi po osnovu naknada i provizija, u bilansu uspjeha.

Prihod od kamata je vremenski razgraničen i priznaje se metodom efektivne kamatne stope, koja predstavlja stopu koja tačno diskontuje (svodi) procijenjene buduće novčane tokove u toku očekivanog vijeka finansijske imovine na neto nadoknadivu vrijednost te imovine prilikom inicijalnog priznavanja.

Naknade za odobravanje kredita se vremenski razgraničavaju i amortizuju u toku trajanja kredita, primjenom metode efektivne kamatne stope, i prezentovani su u okviru Prihoda od kamata.

Prihodi od kamata se priznaju isključivo za kredite i druge plasmane kod kojih ne postoje problemi u naplati, odnosno koji ne predstavljaju nekvalitetne (obezvrjeđene) plasmane. Obračuni potraživanja za kamata po kreditima i drugim plasmanima, kod kojih postoje problemi u naplati odnosno koji predstavljaju nekvalitetne (obezvrjeđene) plasmane, evidentiraju se u vanbilansnoj evidenciji, a priznaju se kao prihod perioda samo ako su naplaćeni.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u Konvertibilne marke po zvaničnom kursu koji je važio na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u Konvertibilne marke po zvaničnom kursu koji je važio na taj dan. Potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u Konvertibilne marke po zvaničnom kursu na dan bilansa stanja. Kursne razlike, nastale kao rezultat preračunavanja, knjižene su u korist prihoda ili na teret rashoda.

3.3. Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja

Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja se evidentiraju po nabavnoj vrijednosti i umanjeni za ispravku vrijednosti i ukupne eventualne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstava u stanje funkcionalne pripravnosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Nekretnino, oprema i nematerijalna ulaganja (nastavak)

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost, primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

	Stopa (%)	Vijek trajanja (godina)
Kompiuterska oprema	25%	4
Putnički automobili	15,5%	6,5
Telefonske centrale	7%-10%	10-14,3
Građevinski objekti	1,3%	77
Namještaj	10%-12,5%	8-10
Nematerijalna ulaganja	20%	5

Rukovodstvo Banke smatra da stope amortizacije realno odražavaju načini očekivanog trošenja budućih ekonomskih koristi od korišćenja opreme i nematerijalnih ulaganja.

Amortizacija sredstava započinje kada oro postene raspoloživo za korišćenje, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju koje je neophodno da sredstvo funkcioniše na način na koji to predviđa rukovodstvo Banke.

Oprema čiji je rok trajanja kraći od godinu dana ima tretman sitnog inventara i u cijelosti se otpisuje prilikom stavljanja u upotrebu.

3.4. Umanjenje vrijednosti stalne imovine

Na svak datum izvještaja o finansijskom položaju, Banka preispituje knjigovodstvena iznosa svoje opreme i nematerijalnih ulaganja da bi utvrdilo postoje li nagovještaji da je došlo do gubitaka usljed umanjenja vrijednosti navedene imovine. Ako postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak nastao umanjenjem. Ako nije moguće procijeniti nadoknadivi iznos pojedinog sredstva, Banka procjenjuje nadoknadivi iznos jedinice koja generiše novac, a kojoj to sredstvo pripada.

Nadoknadiva vrijednost je neto prodajna cijena ili vrijednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procjene vrijednosti u upotrebi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo.

Ako je procijenjeni nadoknadivi iznos sredstva (ili jedinice koja generiše novac) manji od knjigovodstvenog iznosa, onda se knjigovodstveni iznos tog sredstva (ili jedinice koja generiše novac) umanjuje do nadoknadivog iznosa. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se odmah kao rashod.

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva (jedinice koja generiše novac) povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknadivog iznosa tog sredstva, pri čemu veća knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka na tom sredstvu (jedinici koja generiše novac) usljed umanjenja vrijednosti. Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje po procijenjenoj vrijednosti, u kojem slučaju se poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti iskazuje kao povećanje usljed revalorizacije.

Na dan 31. decembra 2017. godine, na osnovu procjene rukovodstva Banke, ne postoje indikacije da je vrijednost opreme i nematerijalnih ulaganja obezvrijedena.

3.5. Finansijska imovina

Sva finansijska imovina se priznaje, odnosno prestaje se priznavati na datum trgovanja kad je kupoprodaja finansijskog sredstva definisana ugovorenim datumom isporuke finansijskog sredstva u rokovima utvrđenima prema konvencijama na predmetnom tržištu, i inicijalno je mjerena po fer vrijednosti, uključujući transakcione troškove. Finansijska imovina je klasifikovana u sljedeće kategorije: krediti i potraživanja i finansijska imovina raspoloživa za prodaju. Klasifikacija zavisi od prirode i svrhe finansijske imovine i određena je u trenutku inicijalnog priznavanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Finansijska imovina (nastavak)

Metoda efektivne kamatne stope

Metoda efektivne kamatne stope je metoda obračuna amortizovanog troška finansijske imovine i raspoređivanja prihoda od kamata tokom određenog perioda. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja tačno diskontuje buduće novčane primanja kroz očekivani vijek trajanja finansijske imovine, ili gdje je to moguće, kraćeg perioda.

Prihodi se priznaju na bazi efektivne kamatne stope za dužničke instrumente, izuzev za one koji su iskazani po fer vrijednosti kroz izvještaj o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju sastoji se od investicije u instrumente kapitala preduzeća i ostalih pravnih lica čije se akcije kotiraju na aktivnom tržištu i vode se po fer vrijednosti na kraju svakog izvještajnog perioda. Ulaganja za koja nije moguće realno utvrditi fer vrijednost se mjere po trošku. Dobici i gubici koji nastaju zbog promjene fer vrijednosti direktno utiču na kapital, odnosno na revalorizacione rezerve od investicija, sa izuzetkom umanjenja za imperikalne gubitke, kamate obračunate koristeći metod efektivne kamatne stope i dobit ili gubitak na monetarnu imovinu od kursnih razlika, koji se direktno priznaju u dobitak ili gubitak perioda. Kada se takva imovina prodaje, li je izložena trajnom smanjenju vrijednosti, kumulativna dobit ili gubitak prethodno ostvareni u revalorizacionim rezervama za ulaganja je uključen u prihode i rashode perioda.

Fer vrijednost finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju izraženih u stranoj valuti se određuje u toj valuti i preračunava se po važećoj kursnoj stopi na dan izvještaja o finansijskom položaju. Promjena u fer vrijednosti koja se može pripisati promjenama kursa i koja rezultira promjenom amortizovanog troška sredstva, priznaje se u izvještaju o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu, dok se ostale promjene priznaju kao promjene u kapitalu.

Dati krediti i potraživanja

Dati krediti i ostala potraživanja sa fiksnim ili utvrdivim plaćanjima koja ne kotiraju na aktivnom tržištu, mogu se klasifikovati kao krediti i potraživanja. Krediti i potraživanja se mjere po amortizovanom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope umanjeno za umanjenje vrijednosti. Prihod od kamate se priznaje primjerom efektivne kamatne stope.

Za svrhe određivanja amortizovane vrijednosti, odnosno poštene vrijednosti u skladu sa IAS/IFRS, koristi se Ugovorna efektivna kamatna stopa, koja neto sadašnju vrijednost budućih gotovinskih tokova svodi na nominalnu vrijednost odobrenog kredita, umanjeno za izvršene otplate glavnice.

Krediti se ugovaraju sa promjenljivom i fiksnom kamatnom stopom, a prema poslovnoj politici Banke. Kao instrumente za obezbjeđenja naplate potraživanja Banka uzima naloge, garancije, mjenice, hipoteku na nekretnine i zalogu na pokretne stvari, depozite i drugo.

Gotovinski ekvivalenti i gotovina

Gotovinski ekvivalenti i gotovina uključuju gotovinu u blagajni, novčana sredstva kod Centralne banke, novčana sredstva kod domaćih banaka i sredstva na deviznim računima kod domaćih i inostranih banaka i ostali depoziti sa dospeljećem manjim od tri mjeseca od datuma plasiranja.

Umanjenja finansijske imovine

Finansijska imovina, osim imovine iskazane po fer vrijednosti kroz izvještaj o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu, procijenjena je za indikatore umanjenja na svaki datum izvještaja o finansijskom položaju. Finansijska imovina je umanjena tamo gdje je dokazano da su, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine, procijenjeni budući novčani tokovi investicije izmijenjeni.

Za akcije koje ne kotiraju na berzi, a klasifikovane su kao raspoložive za prodaju, značajan ili produžen pad u fer vrijednosti vrijednosnog papira ispod njegovog troška smatra se objektivnim dokazom umanjenja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Finansijska imovina (nastavak)

Umanjenja finansijske imovine (nastavak)

Za svu ostalu finansijsku imovinu, uključujući otkupive hartije od vrijednosti klasifikovane kao raspoložive za prodaju, i potraživanja po finansijskom zajmu, objektivni dokaz umanjenja može uključiti:

- značajne finansijske teškoće izdavaoca ili korisnika; ili
- propust ili delinkvencija u otplati kamate ili glavnice; ili
- mogućnost da će dužnik doći u stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

Za određene kategorije finansijske imovine, kao što su potraživanja za plasirane kredite, sredstva za koja je procijenjeno da nisu umanjena, pojedinačno se naknadno procjenjuju za umanjene na kolektivnoj osnovi. Objektivni dokaz umanjenja portfolija potraživanja mogao bi uključiti prethodno iskustvo Banke u naplati, kašnjenje u naplati nakon perioda dospelja, kao i promjene u nacionalnim ili lokalnim ekonomskim uslovima koji su u užu amnoj vozi sa nezvišenjem potraživanja.

Za finansijsku imovinu iskazanu po amortizovanom trošku, iznos umanjenja je razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti podcijenjenih budućih novčanih tokova, diskontovanih koristeći originalnu efektivnu kamatnu stopu finansijskog sredstva.

Knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je umanjena za obezvrjeđenja direktno za svu finansijsku imovinu, osim za potraživanja gdje je knjigovodstvena vrijednost umanjena kroz upotrebu rezervacija za umanjene vrijednosti. Kada nije moguće naplatiti potraživanja, onda su ista otpisana na teret rezervacije za umanjene vrijednosti. Naknadni povrat iznosa koji su prethodno otpisani se oprihoduje u korist rezervacije za umanjene vrijednosti. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti rezervacije za umanjene vrijednosti evidentiraju se u izvještaju o dobitku i gubitku.

Sa izuzetkom hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, ako se u narednom periodu iznos gubitaka od umanjenja vrijednosti smanji, i to smanjenje se odnosi na događaj koji je nastao nakon što je umanjeno priznato, prethodno priznat gubitak umanjenja može se priznati kroz izvještaj o dobitku i gubitku u mjeri koja neće rezultovati knjigovodstvenim iznosom većim nego što bi bio amortizovani trošak da nije došlo do priznavanja umanjenja vrijednost na datum kada je umanjeno vrijednosti ispravljeno.

Što se tiče hartija od vrijednosti - ulaganja raspoloživih za prodaju, gubici od umanjenja prethodno priznat kroz izvještaj o dobitku i gubitku se ne poništavaju kroz izvještaj o dobitku i gubitku. Bilo koje uvećanje u fair vrijednosti nakon gubitka umanjenja je priznato direktno u kapital.

Prestanak priznavanja finansijske imovine

Banka će prestati priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu, ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Banka ne prenese niti zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom, Banka nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

Ispravka vrijednosti nenaplativih potraživanja

Banka na kraju svakog mjeseca vrši rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu nenaplativosti i primjenjuje dvije metodologije:

1. metodologiju koja je propisana od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske i služi za potrebe izvještavanja prema regulatoru,
2. metodologiju zasnovanu na IAS 39 koja služi za interna izvještavanja Banke.

Prema IAS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje“ Banka vrši pregled kreditnog portfolija u cilju procjene ispravke vrijednosti i potrebnog rezervisanja na mjesečnom nivou. Kod uvrđivanja da li gubitke po osnovu potencijalnog obezvrjeđenja plasmana treba priznati u bilansu uspjeha, Banka procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koje ukazuje na poslovanje mjerljivog smanjenja procjenjenih budućih tokova gotovine na portfolio baz, prije nego što je takva gubitka moguće identifikovati na nivou pojedinačnog plasmana.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Finansijske imovine (nastavak)

Ispravka vrijednosti nensplativih potraživanja (nastavak)

Informacije koje mogu ukazati na gubitke po osnovu plasmana uključuju: kreditna sposobnost dužnika, neredovnost i kašnjenje u izmirivanju obaveza, tržišne i ekonomske uslove na lokalnom nivou koji uslovljavaju kašnjenja u izmirivanju obaveza i slično. Procjene rukovodstva o obezvrijeđenju finansijskih plasmana u portfoliju Banke putem procjene budućih tokova gotovine se baziraju na stvarnim gubicima iz prošlosti, koji su realizovani na finansijskim sredstvima sa sličnim uzorcima obezvrijeđenja. Prilikom klasifikacije, Banka tretira sva lica u okviru grupe povezanih lica prema najboljoj kategoriji klasifikovanja. Banka primjenjuje, prema Metodologiji za obračun ispravke vrijednosti, dva pristupa kod obračuna imparitetnog gubitka:

- portfolio ispravke vrijednosti (rezervisanja) - obračunava se na sve izloženosti Banke za koje ne postoji dokaz o obezvrijeđenju potraživanja,
- pojedinačna (individualna) ispravka vrijednosti (rezervisanja) - obračunava se na sve izloženosti koje su istovremeno individualno značajne (njihova izloženost prelazi individualno definisan limit) i imaju dokaz o obezvrijeđenju potraživanja.

Interno definisan individualno značajan limit za provođenje individualne procjene je 50.000,00 KM (iznos predstavlja ukupnu izloženost i bilansnu i vanbilansnu) na dan obračuna imparitetnog gubitka, odnosno ispravke vrijednosti. Svi plasmani koji su iznad pomenutog iznosa predstavljaju individualno značajne plasmane.

Banka vrši obračun imparitetnog gubitka za:

- plasmane sa objektivnim dokazom obezvrijeđenja koji se identifikuju koristeći podatke o kašnjenjima iz informacionog sistema Banke koji se koriste za migracione matrice za zadnje tri godine, istovremeno ih razvrstavajući u pripadajuće bonitetne grupe,
- plasmane koji su u tzv. „default“ statusu, sa kašnjenjem u izmirivanju obaveza duže od 90 dana,
- plasmane u bonitetnim grupama kašnjenja sa manje od 90 dana za koje Banka smatra da postoji osnova za obezvrijeđenje i ukoliko je iznos u kašnjenju materijalno značajan (pod materijalno značajnim iznosom podrazumijeva se iznos veći od 1% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika koji je fizičko lice, ali ne manjim od 20,00 KM, odnosno, 2,5% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika koji je pravno lice ili preduzetnik, ali ne manjim od 500,00 KM).

Banka priznaje imparitetni gubitak do iznosa nadoknadive vrijednosti kredita/plasmana vrednovanog po amortizovanoj vrijednosti. Imparitetni gubitak je razlika između njegove sadašnje vrijednosti (amortizovane vrijednosti) i nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost predstavlja sadašnju vrijednost očekivanih novčanih tokova od sredstava uvećanu za sadašnju vrijednost očekivanih novčanih tokova od kolaterala i umanjenu za sadašnju vrijednost troškova naplate.

Priznavanje imparitetnog gubitka se vrši na teret bilansa uspjeha. Iznosi za koje je vrijednost kredita/plasmana umanjena po osnovu imparitetnog gubitka vode se preko računa ispravke vrijednosti.

Ukoliko se iznos imparitetnog gubitka smanjuje usljed događaja nastalih nakon njegovog inicijalnog priznavanja, ukidanje impariteta se vrši u korist bilansa uspjeha, ali ukidanje impariteta ne može da bude u iznosu većem od amortizovane vrijednosti koja bi bila na dan ukidanja da imparitet nije bio priznat.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijske obaveze

Finansijske obaveze obuhvataju dugoročne i kratkoročne obaveze iz poslovanja i ostale obaveze.

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju u iznosu primljenih sredstava. Nakon početnog priznavanja finansijske obaveze se mjere u iznosu po kome je obaveza početno priznata umanjena za otplate glavnice, uvećana za iznose kapitalizovanih kamata i umanjena za bilo koji otpis odobren od strane povjerioca. Finansijske obaveze su iskazane po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatna stope. Obaveze po osnovu kamata na finansijske obaveze se evidentiraju na teret finansijskih rashoda u periodu na koji se odnose i prikazuju u okviru ostalih kratkoročnih obaveza.

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Banka ispunj obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

3.7. Porezi i doprinosi

Tekući porez na dobit

Tekući porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit. Tekući porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava primjenom propisane poreske stope od 10% na osnovicu utvrđenu poreskim bilansom, koju predstavlja iznos dobiti prije oporezivanja po odliktu efekata usklađivanja prihoda i rashoda, a u skladu sa poreskim propisima Republike Srpske.

Poreski propisi Republike Srpske predviđaju mogućnost umanjenja poreske osnovice za iznose ulaganja u nekretnine, postrojenja i opremu za obavljanje vlastite proizvodne djelatnosti i za iznose plaćenog poreza na dohodak i doprinosa na lična primanja za više od 30 novo zaposlenih radnika na kraju poslovne godine.

Poreski propisi Republike Srpske ne predviđaju mogućnost da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povrat poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice potraživanja i obaveza u bilansu stanja i njihove knjigovodstvena vrijednosti. Važeća poreske stope na dan bilansa stanja ili poreske stope koje su nakon tog dana stupile na snagu, koriste se za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska potraživanja se priznaju za sve odbitne privremene razlike i efekte poreskih gubitaka i poreskih kredita, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporezivi dobitak od kojeg se prenijeti poreski gubitak i krediti mogu umanjiti.

Indirektni porezi i doprinosi

Indirektni porezi i doprinosi uključuju doprinose koji padaju na teret poslodavca, porez na imovinu i različite vrste drugih poreza i doprinosa uključenih u okviru ostalih rashoda iz poslovanja.

3.8. Beneficije zaposlenima

U skladu sa domaćim propisima, Banka je obavezna da uplaćuje doprinose državnim fondovima za socijalnu zaštitu i penziono osiguranje koji se obračunavaju primjenom specifičnih, zakonom propisanih stopa. Pomenute obaveze uključuju plaćanje poreza i doprinosa u ime zaposlenih, u iznosu obračunatom u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, Banka je takođe u obavezi da dio poreza i doprinosa iz bruto plata zaposlenih, u ime zaposlenih uplati na račun javnih fondova. Ovi doprinosi knjiže se na teret troškova u periodu na koji se odnose.

U skladu sa zahtjevima MRS 19 „Naknade zaposlenima“ Banka vrši aktuarski obračun rezervisanja kako bi se utvrdila sadašnja vrijednost akumuliranih prava zaposlenih za otpremine.

Troškovi vezani za naknade prilikom odlaska u penziju utvrđuju se korišćenjem metoda kreditiranja projektovanih jedinica, sa aktuarskim odmjerevanjem koje se vrši na dan bilansa stanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Lizing

Lizing se klasifikuje kao finansijski lizing u svim slučajevima kada se lizingom, na korisnika lizinga, prenose u najvećoj mjeri svi rizici i koristi koji proizlaze iz vlasništva nad sredstvima. Svaki drugi lizing se klasifikuje kao operativni lizing.

Banka kao davalac lizinga

Prihod po osnovu operativnog lizinga (prihod od zakupa) priznaje se primjenom linarno metode tokom perioda trajanja lizinga. Indirektni troškovi nastali u pregovorima i ugovaranjem operativnog lizinga dodaju se knjigovodstvenom iznosu iznajmljenog sredstva i priznaju se na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja lizinga.

Banka kao korisnik lizinga

Rate po osnovu operativnog lizinga se priznaju kao trošak na linearnoj osnovi za vrijeme trajanja lizinga, osim kada postoji neka druga sistematska osnova koja bolje oslikava vremenski šablon trošenja ekonomskih koristi od iznajmljenog sredstva. Potencijalne naknade nastale na osnovu operativnog lizinga priznaju se kao trošak u periodu u kojem su nastale.

U slučaju kada se odobravaju lizing olakšice, one ulaze u sastav operativnog lizinga i priznaju se kao obaveze. Ukupna korist od olakšica priznaje se kao smanjenje troškova iznajmljivanja na linearnoj osnovi, osim kada postoji neka druga sistematska osnova koja bolje oslikava vremensku strukturu trošenja ekonomskih koristi od iznajmljenog sredstva.

3.10. Kapital

Kapital se ne procjenjuje i mjeri se naknadno u visini uplaćenih sredstava po osnovu emisija akcija. Kapital se raščlanjuje:

- akcijski kapital,
- emisiona premija,
- neraspoređeni dobitak,
- rezerve iz dobitka,
- revalorizacijske rezerve,
- zakonske rezerve,
- rezerve za kreditne gubitke iz dobiti po regulatornom zahtjevu,
- gubitak.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveze i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa.

Procjene i pretpostavke se stalno preispituju. Izmjene knjigovodstvenih procjena priznaju se u periodu izmjene ukoliko se odnose samo na taj period ili u periodu izmjene u budućim periodima ukoliko izmjena utiče na tekući i buduće periode.

Osnovne pretpostavke koje se odnose na buduće događaje i ostale značajne izvore neizvjesnosti pri davanju procjene na dan izvještaja o finansijskom položaju koje nose rizik sa mogućim ishodom u materijalno značajnim korekcijama sadašnje vrijednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini predstavljene su u narednom tekstu:

Procijenjeni korisni vijek opreme i nematerijalnih ulaganja

Određivanje korisnog vijeka opreme je zasnovano na istorijskom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i predviđenim tehnološkim napretkom i promjenama ekonomskih i industrijskih faktora. Adekvatnost procijenjenog preostalog korisnog vijeka opreme se analizira godišnje ili gdje god postoji indicija o značajnim promjenama određenih pretpostavki.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE (nastavak)

Obezvrjeđenja vrijednosti sredstava

Na dan izvještaja o finansijskom položaju rukovodstvo Banke analizira vrijednosti sredstava prikazanih u finansijskim izvještajima. Ukoliko postoji indicija da za neko sredstvo postoji obezvrjeđenje, nadoknadivi iznos tog sredstva se procjenjuje kako bi se utvrdilo iznos obezvrjeđenja. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti iskazane u finansijskim izvještajima, vrijednost sredstva iskazanog u finansijskim izvještajima se smanjuje do svoje nadoknadive vrijednosti.

Ispravka vrijednosti potraživanja

Banke procjenjuje na svaki izvještajni datum, da li postoji objektivni dokaz da je vrijednost finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava umanjena, tj. da li je sredstvo obezvrjeđeno. Banka vrši obračun obezvrjeđenja svojih potraživanja u skladu sa internom metodologijom koja je usaglašena sa zahtjevima IAS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje“ i IAS 37 „Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina“ kao i propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Rukovodstvo Banke vjeruje da nije potrebna dodatna ispravka vrijednosti potraživanja, izuzev rezervisanja već prikazanih u finansijskim izvještajima.

Banka na kraju svakog mjeseca vrši rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu nenaplativosti, i to primjenjujući dvije metodologije:

- 1) metodologija za obračun navedenih rezervisanja zasnovana na IAS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje“, a koja služi za interna i eksterna izvještavanja Banke,
- 2) metodologija za obračun navedenih rezervisanja koja je propisana od strane ABRS i služi isključivo za potrebe izvještavanja prema regulatoru (ABRS).

Prema IAS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje“ Banka vrši pregled kreditnog portfolija u cilju procjene ispravke vrijednosti i potrebnog rezervisanja na mjesečnom nivou. Kod uvrđivanja da li gubitke po osnovu potencijalnog obezvrjeđenja plasmana treba priznati u izvještaju o dobitku i gubitku, Banka procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koji ukazuju na postojanje mjerljivog smanjenja procijenjenih budućih tokova gotovine na portfolio bazi, prije nego što je takve gubitke moguće identifikovati na nivou pojedinačnog plasmana.

Informacije koje mogu ukazati na gubitke po osnovu plasmana uključuju: kreditnu sposobnost dužnika, neredovnost i kašnjenje u izmirivanju obaveza, tržišne i ekonomske uslove na lokalnom nivou koji uslovljavaju kašnjenja u izmirivanju obaveza i slično. Procjene rukovodstva o obezvrjeđenju finansijskih plasmana u portfoliu Banke putem procjene budućih tokova gotovine se baziraju na stvarnim gubicima iz prošlosti, koji su realizovani na finansijskim sredstvima sa sličnim uzorcima obezvrjeđenja.

Banka vrši obračun impariteta za sve kredite/plasmane koji su u kašnjenju sa plaćanjem dužim od 90 dana. Banka priznaje imparitetni gubitak do iznosa nadoknadive vrijednosti kredita/plasmana vrednovanog po amortizovanoj vrijednosti.

Imparitetni gubitak je razlika između njegove sadašnje vrijednosti (amortizovane vrijednosti) i nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost predstavlja sadašnju vrijednost očekivanih novčanih tokova od sredstava uvećanu za sadašnju vrijednost očekivanih novčanih tokova od kolaterala i umanjenu za sadašnju vrijednost troškova naplate.

Priznavanje imparitetnog gubitka se vrši na teret izvještaja o dobitku i gubitku. Iznosi za koje je vrijednost kredita/plasmana umanjena po osnovu imparitetnog gubitka vode se preko računa ispravke vrijednosti.

Ukoliko se iznos imparitetnog gubitka smanjuje usljed događaja nastalih nakon njegovog inicijalnog priznavanja, ukidanje impariteta se vrši u korist izvještaja o dobitku i gubitku, ali ukidanje impariteta ne može da bude u iznosu većem od amortizovane vrijednosti koje bi bila na dan ukidanja da imparitet nije priznat.

Banka prvo procjenjuje da li postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju za pojedinačno finansijsko sredstvo koje je pojedinačno značajno ili grupno za finansijska sredstva koja nisu pojedinačno značajna. Ako Banka utvrdi da ne postoji objektivni dokaz o pojedinačnom obezvrjeđenju za finansijsko sredstvo, bilo da je značajno ili ne, to sredstvo se uključuje u grupu sredstava sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika i grupno procjenjuje obezvrjeđenje.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE (nastavak)

Ispravka vrijednosti potraživanja (nastavak)

Prema Internoj metodologiji za obračun ispravki vrijednosti pojedinačno značajnom se smatra izloženost veća od 50 hiljada BAM izloženosti Banke koje predstavljaju ostala potraživanja predmet su individualne procjene zbog specifičnosti svakog pojedinačnog potraživanja. Postupak procjene obezbjeđenja se vrši za sva potraživanja koja su Internom metodologijom definisana kao materijalno značajna. Pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju se iznosi veći od:

- 2,5% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika – fizičkim lice, ali ne manje od 50 BAM, odnosno
- 2,5% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika – pravno lice, ali ne manje od 500 BAM.

Procjena individualno značajnih plasmana vrši se za pojedinačno značajne izloženosti (veće od 50 hiljada BAM) koje sa izmirenjem obaveza kasne više od 90 dana. Na bazi definisanih kriterija Sektor upravljanja rizicima pronalazi kandidate za individualnu procjenu. Nakon pregleda kandidata Sektor upravljanja rizicima predlaže kandidate kod kojih će se vršiti obračun ispravke vrijednosti na individualnoj osnovi, a ostatak kandidata se „vraća“ na portfolio procjenu i obračun ispravki vrijednosti. Ovaj prijedlog Sektora upravljanja rizicima verifikuje Uprava Banke/nadležni Član Uprave za upravljanje rizicima.

Pojedinačna ispravka vrijednosti se izračunava kao razlika između ukupne izloženosti i zbira diskontovanih novčanih tokova (iz redovne otplate i realizacije kolaterala) za tog kljenta/izloženost.

Svi kreditni plasmani za koje nije izračunata pojedinačna ispravka vrijednosti podliježu grupnoj procjeni i obračunu ispravke vrijednosti. Plasmani/klijenti razvrstani su u homogene grupe sa istim ili sličnim karakteristikama i podgrupe u zavisnosti od broja dana kašnjenja, pripadnosti segmentima (a unutar MSME segmenta po proizvodima).

Za sve izloženosti, koje podliježu grupnom obračunu ispravki vrijednosti, izloženost je podijeljena na pokriveni i nepokriveni dio. Nepokriveni dio plasmana se izračunava kao razlika između ukupne izloženosti i vrijednosti priznatog kolaterala. Internom metodologijom definisani su ponderi priznate vrijednosti kolaterala u zavisnosti od vrsta kolaterala.

Portfolio ispravke vrijednosti izračunava se na način da se na nepokriveni iznos izloženosti primijeni % istorijskog obezvređenja definisan za tu grupu/podgrupu plasmana dobijenog migracijama u bonitetnim grupama za zadnje tri godine.

U skladu sa Odlukom ARRS o klasifikaciji aktive i vanbilansnih stavki prema stepenu naplativosti, Banka je dužna da klasifikuje kredite, plasmane i druge bilansne i vanbilansne izloženosti u kategorije A, B, C, D i E u skladu sa procjenom naplativosti kredita i drugih plasmana. Klasifikacija se vrši na osnovu urednosti u izmirenju obaveza dužnika, finansijskog položaja dužnika i instrumenata obezbeđenja. Procijenjeni iznos rezervni za potencijalne gubitke se obračunava primjenom procenata propisanih navedenom Odlukom ARRS.

Razlika između ispravki vrijednosti u skladu sa IAS 39, utvrđene na naprijed naveden način, i procijenjenog iznosa rezervi za potencijalne gubitke na plasmane svrstane u kategorije prema Odluci ARRS, predstavlja iznos nedostajućih rezervi po regulatornom zahtjevu koji se iskazuje kao odbitna stavka od kapitala Banke.

Pravična (fair) vrijednost

Poslovna politika Banke je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Republici Srpskoj ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Rukovodstvo Banke vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

Beneficije zaposlenima

Banka angažuje ovlašćenog aktuara da u ime Banke izvrši obračun sadašnje vrijednosti akumuliranih prava zaposlenih na otpremnine. Prilikom obračuna navedene sadašnje vrijednosti akumuliranih prava zaposlenih na otpremnine, ovlašćeni aktuar koristi sljedeće pretpostavke: projektovani rast zarada, godina radnog steža za odlazak u penziju, projektovana fluktuacija zaposlenih na osnovu podataka o istorijskom kretanju zaposlenih u prethodnom period, zvanično objavljene stope mortaliteta iz okruženja, kao i ostali uslovi neophodni za osvajanje prava na otpremninu. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

5. PRIHODI PO OSNOVU KAMATA

	(U hiljadama BAM)	
	Period završen	
	31. decembra	
	2017.	2016.
Prihodi po osnovu kamata od:		
Javni sektor	3	1
Stanovništvo	13.825	13.163
Preduzeća	12.468	10.095
Neprofitne organizacije	16	21
Ostalo	28	62
Ukupno:	26.340	23.345

Povećanje prihoda od kamata u odnosu na isti period prošle godine je za 13% i rezultat je povećanja obima kredita plasiranih komitentima. Na kredite plasirane komitentima do jedne godine Banka je obračunavala kamatnu stopu u rasponu od 6,50%-15,50%, a na kredite plasirane komitentima preko jedne godine, u rasponu od 6,50%-15,50%.

6. RASHODI PO OSNOVU KAMATA

	(U hiljadama BAM)	
	Period završen	
	31. decembra	
	2017.	2016.
Rashodi po osnovu kamata od:		
Javni sektor	197	203
Stanovništvo	4.154	4.768
Nebankarske finansijske institucije	972	971
Preduzeća	136	110
Neprofitne organizacije	164	121
Ostalo	25	38
Kamate na kredite	409	1.000
Kamate na subordiniran dug	429	86
Ukupno:	6.485	7.297

Banka obračunava kamatu na depozite po stopama u rasponu od 0,00% do 2,80% na godišnjem nivou, a na uzete kredite u rasponu od 1,20% do 6,20% na godišnjem nivou.

Uzrok smanjenje rashoda od kamata u visini od 11% odnosu na isti period prošle godine nastalo je smanjenjem obaveza po primljenim kreditima.

Na depozite po viđenju fizičkih i pravnih lica Banka obračunava kamatu po stopi od 0,00%-0,80%, na godišnjem nivou, na kratkoročne depozite u rasponu od 0,50 % do 1,50 %, a na dugoročne depozite od 1,80 % do 2,80% na godišnjem nivou.

Na kredite uzete od IRB RS, Banka obračunava kamatu u rasponu od 1,20% do 2,40 % na godišnjem nivou. Kamatna stopa na kredit uzet od nerazidenata iznosi 4,75% uvačana za šestomjesečni Euribor. Kamatna stopa na subordinirani dug iznosi 6,20%.

7. PRIHODI PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2017.	2016.
Prihodi iz poslovanja sa devizama	770	737
Naknade po osnovu obavljanja platnog prometa u zemlji i inostranstvu	2.417	1.961
Naknade po vanbilansnim poslovima	368	302
Naknade po kreditima	574	623
Ukupno:	4.127	3.623

Prihodi po osnovu naknada i provizija su povećani za 14% u odnosu na isti period prošle godine, a rezultat su povećanja obima pruženih bankarskih usluga.

8. RASHODI PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2017.	2016.
Naknade po osnovu kupoprodaje deviza	96	101
Naknade Centralne Banke po osnovu usluga platnog prometa u zemlji	328	188
Naknade za usluge platnog prometa u inostranstvu	34	24
Naknade po osnovu kartičarskog poslovanja	296	208
Naknade po osnovu obrade kredita	42	93
Ostale naknade i provizije	82	69
Ukupno:	848	653

Rashodi po osnovu naknada i provizija su povećani za 30% u odnosu na isti period prošle godine. Najveći je porast troškova naknada u okviru rashoda od naknada po uslugama platnog prometa u zemlji i naknada po osnovu kartičarskog poslovanja.

9. OSTALI PRIHODI POSLOVANJA

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2017.	2016.
Naplaćena otpisana suspendovana kamata	352	371
Ostali prihodi	217	242
Ukupno:	569	613

Ostali prihodi od poslovanja manji su za 7% u odnosu na 31. decembra 2016. godine, a čine ih prihodi po osnovu naplaćene suspendovane kamate u visini od 352 hiljada KM, prihodi od balovanja preko 30 dana u visini od 93 hiljada KM, prihodi od prijevremenog rezortiranja depozita 36 hiljada KM, prihodi od izdavanja u zakup poslovnog prostora 86 hiljada KM i ostali neposlovni i vanredni prihodi u visini od 2 hiljade KM.

10. OSTALI RASHODI POSLOVANJA

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2017.	2016.
Bruto lična primanja	5.581	5.213
Ostale naknade članovima Nadzornog odbora, Odbora za reviziju pomoć za radnike	119	91
Troškovi stručnog obrazovanja radnika	29	41
Troškovi materijala i usluga	339	324
Troškovi službenog pufa	34	95
Troškovi ptt usluga	451	485
Troškovi održavanja opreme/softvera	548	394
Troškovi reklame i propaganda	284	145
Troškovi zakupa	721	740
Troškovi članarina	97	89
Troškovi reprezentacije	88	79
Troškovi obezbjeđenja imovine	416	412
Amortizacija	602	580
Troškovi poreza i doprinosa	179	185
Naknade ABRS	227	217
Otpis nenaplativih potraživanja	160	29
Troškovi angažovanja drugih lica	31	11
Ostalo	831	1.008
Ukupno:	10.737	10.118

Troškovi operativnog zakupa i obezbjeđenja imovine

(U hiljadama BAM)

Troškovi zakupa poslovnog prostora	Period završen 31. decembra	
	2017.	2016.
Centrala Banke	26	89
Poslovnica Centar	-	10
Poslovnica Laktaši	27	27
Poslovnica Gradiška	25	27
Poslovnica Derвента	26	26
Poslovnica Brčko	27	23
Poslovnica Bijeljina	48	43
Poslovnica Doboj	24	24
Poslovnica Prijedor	66	66
Poslovnica Istočno Sarajevo	44	33
Poslovnica Zvornik	26	27
Poslovnica Novi Grad	17	10
Poslovnica Teslić	22	22
Poslovnica Prnjavor	10	11
Poslovnica Pale	22	15
Poslovnica Cazin	34	17
Poslovnica Bihać	24	24
Poslovnica Tuzla	35	29
Poslovnica Gradačac	21	21
Poslovnica Živinice	34	27
1. Ukupno troškovi zakupa	558	577
2. Troškovi zakupa softvera	114	117
3. Troškovi zakupa opreme	49	46
Ukupno:	721	740

10. OSTALI RASHODI POSLOVANJA (nastavak)

Fizičko obezbjeđenje imovine vrši preduzeće specijalizovano za poslove obezbjeđenja.

(U hiljadama BAM)

Troškovi obezbjeđenja imovine	Period završen 31. decembra	
	2017.	2016.
Centrala Banke	76	87
Poslovnica Centar	20	17
Poslovnica Laktaši	14	14
Poslovnica Gradiška	13	13
Poslovnica Derвента	14	15
Poslovnica Brčko	30	29
Poslovnica Bijeljina	23	24
Poslovnica Doboj	24	21
Poslovnica Prijedor	18	18
Poslovnica Istočno Sarajevo	14	14
Poslovnica Žvornik	14	14
Poslovnica Novi Grad	18	15
Poslovnica Teslić	14	14
Poslovnica Prnjavor	14	14
Poslovnica Pale	20	19
Poslovnica Cazin	14	13
Poslovnica Bihać	26	22
Poslovnica Tuzla	23	20
Poslovnica Gradačac	14	15
Poslovnica Živinice	15	14
Ukupno:	416	412

11. UMANJENJE VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA

a) Knjiženja na teret rashoda, neto

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2017.	2016.
Krediti plasirani komitentima	24.056	18.378
Potraživanja za kamate i ostala aktiva	1.213	674
Rezervisanja za otpremnine	10	-
Potencijalne i ugovorene obaveze	473	568
Ukupno:	26.752	19.620

Ukidanje rezervi u korist prihoda

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2017.	2016.
Krediti plasirani komitentima	16.833	12.654
Potraživanja za kamate i ostala aktiva	431	323
Beneficije za zaposlene	10	1
Potencijalne i ugovorene obaveze	448	546
Ukupno:	17.722	13.524
Neto rezervisanja	8.030	6.096

11. UMANJENJE VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA

b) Kretanja tokom perioda na rezervisanja za potencijalne gubitke i ugovorene obaveze
 (U hiljadama BAM)

	Krediti plasirani komitentima	Ostala aktiva	Beneficije za zaposlene	Poten- cijalne i ugovorene obaveze	Ukupno
Stanje, 1. januara 2016.	7.016	575	27	98	7.714
Izdavanja u toku perioda	18.378	674	-	568	19.620
Ukidanje rezervisanja	(12.654)	(323)	(1)	(548)	(13.524)
Stanje 31. decembra 2016.	12.740	926	26	118	13.810
Izdavanja u toku perioda	24.056	1.213	10	473	25.752
Ukidanje rezervisanja	(18.833)	(431)	(10)	(448)	(17.722)
Stanje 31. decembra 2017.	19.963	1.708	26	143	21.840

12. POREZ NA DOBIT

Trošak poreza na dobit može biti usklađen sa dobitkom iz izvještaja o dobitku i gubitku kako slijedi:
 (U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2017.	2016.
Dobit prije oporezivanja	4.832	3.436
Porez na dobit obračunat po stopi od 13%	488	344
Umanjenje poreza za isključene prihode	(789)	(624)
Poresko nepriznati troškovi od umanjenja vrijednosti kredita i ostale imovine	905	745
Poresko nepriznati ostali troškovi	16	10
Odložena poreska sredstva	(1)	-
Ukupno porez na dobit	619	475
Porez na dobit RS	405	294
Porez na dobit ostvaren za poslovnu jedinicu u Brčko Distriktu	65	56
Porez na dobit ostvaren za poslovne jedinice FBiH	149	125
Ukupno porez na dobit	619	475
Efektivna stopa poreza na dobit	12,70%	13,82%

Banka je za poslovnu 2017. godinu vršila uplatu mjesečnih akontacija poreza na dobit za Republiku Srpsku, Brčko Distrikt i Federaciju Bosne i Hercegovine u visini 1/12 obračunatog poreza na dobit za 2016. godinu.

13. NOVČANA SREDSTVA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Novčana sredstva:		
- u BAM	3.490	2.530
- u stranoj valuti	2.136	2.225
Sredstva kod Centralne banke BiH u BAM:		
- Obavezna rezerva	24.363	22.262
- Iznad obavezna rezerva	13.572	21.934
- Devizna novčana sredstva	137	-
Ukupno:	43.698	48.951

13. NOVČANA SREDSTVA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE (nastavak)

U skladu sa Odlukom Centralne banke BiH o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi, Banka je dužna da održava i obračunava obaveznu rezervu na depozite (koji čine osnovicu za obračun obavezne rezerve) prema stanju na kraju svakog radnog dana u toku deset kalendarskih dana koji prethode periodu održavanja. Obavezna rezerva predstavlja zbir 10% ukupnih depozita sa dospeljama do jedne godine i ukupnih depozita sa dospeljem dužim od godinu dana. U osnovicu za obračun obavezne rezerve se uključuju obračunate kamate, naknade i provizije koje su dospjele na plaćanja.

14. SREDSTVA KOD DRUGIH BANAKA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Sredstva kod drugih banaka:		
- inostranih banaka	754	1.523
- domaćih banaka	1.118	934
Ukupno:	1.872	2.457

15. KREDITI PLASIRANI KOMITENTIMA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Kratkoročni krediti	46.939	42.471
Dugoročni krediti	144.958	122.176
Plaćene garancije	49	49
Tekuća dospjela dugoročnih kredita	72.701	60.465
	264.647	225.161
Minus: Ispravka vrijednosti kredita plasiranih komitentima	(19.963)	(12.740)
Ukupno:	244.684	212.421

Banka je do 31. decembra 2017. godine plasirala više dugoročnih kredita, a u manjem iznosu kratkoročnih kredita, uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 8,50%-15,50%. Kao osiguranje za odobrene kredite, Banka je uzimala depozite, zalogu nad pokretnom i nepokretnom imovinom, hartije od vrijednosti, administrativne zabrane, mjenice i naloge za prenos. Organizacioni dio Banke za rizike kontinuirano prati tržišnu vrijednost instrumenata osiguranja.

Najveći dio kredita preko jedne godine u domaćoj valuti na dan 31. decembra 2017. godine su plasirani preduzećima i stanovništvu uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 8,00% do 15,50%, uvećanu za šestomjesečni Euribor, na period od 5 godina do maksimalno 10 godina. Kamatna stopa od 2,00% odobravana je klijentima koji su kao obezbjeđenja kredita imali 100% namjenski oročen depozit kod Banke, dok se kamatne stope veće od 15,50% odnose na dugoročne kredite preuzete od MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka.

Najveći dio kredita preko jedne godine u domaćoj valuti na dan 31. decembra 2016. godine su plasirani preduzećima i stanovništvu uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 2,00% do 15,50%, uvećani za šestomjesečni Euribor na period do 5 godina u najvećem broju slučajeva do maksimalno deset godina, u pojedinačnim slučajevima, dok se kamatna stopa na ove plasmane kretala od minimalnih 2,00% do maksimalno 15,50% godišnje uvećana za šestomjesečni Euribor. Kamatna stopa od 2,00% odobravana je klijentima koji su kao obezbjeđenja kredita imali 100% namjenski oročen depozit kod Banke, dok je najniža odobrena kamatna stopa stanovništvu iznosila 2,50% iakođe uz obezbjeđenje 100% namjenski oročen depozit deponovan kod Banke. Navedeni krediti su uglavnom obezbjeđeni kvalitetnim sredstvima obezbjeđenja kao što su hipoteka na nekretninama i zaloga na pokretnoj imovini. Banka je u toku 2016. godine odobravalala kredite iz sredstva Investiciono Razvojne Banke Republike Srpske a.d. (IRB RS) na period duži od 10 godina u skladu sa pravilima IRB RS, do maksimalno 20 godina.

Najveći dio dugoročnih plasmana plasiranih stanovništvu odobreni su sa namjerom finansiranja opšte potrošnje, kupovine stambenih jedinica, izgradnje i adaptacije, dok je namjena dugoročnih plasmana pravnim licima bila finansiranje osnovnih sredstava, investicija i trajnih obrtnih sredstava.

15. KREDITI PLASIRANI KOMITENTIMA (nastavak)

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju na dan 31. decembra 2017. godine, najvećem dijelu obuhvata komitente sa sjedištem na području grada Banja Luka (oko 15,72%) ukupnog portfolija banke, regije opštine Istočno Sarajevo (oko 10,18%), Derventske regije (5,97%), Bijeljinske regije (oko 5,70%), Brčko distrikta (oko 6,07%) i Prijedorске regije (oko 6,00%).

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju na dan 31. decembra 2016. godine, najvećem dijelu obuhvata komitente sa sjedištem na području grada Banja Luka (oko 15,20%) ukupnog portfolija banke, regije opštine Istočno Sarajevo (oko 8,4%), Derventske regije (5,9%), Prijedorске regije (oko 5,9%), Brčko distrikta (oko 5,6%) i Bijeljinske regija (oko 5,20%).

16. NEKRETNINE, OPREMA I NEMATERIJALNA ULAGANJA

(U hiljadama BAM)

	Ulaganja u tuđe objekte	Građevinski objekti	Oprema	Oprema u pripremi	Ukupno nekretnine i oprema	Nematerijalna ulaganja
Nabavna vrijednost						
Stanje 1. januar 2016. godine	306	-	2.675	2	2.984	984
Nabavke u periodu	8	4.834	202	(1)	5.043	57
Preknj zvanje	-	-	6	-	6	(6)
Rashodovanje	-	-	(114)	-	(114)	(34)
Stanje 31. decembar 2016. godine	314	4.834	2.770	1	7.919	1.011
Nabavke u periodu	223	-	502	7	732	39
Rashodovanje	(11)	-	(72)	-	(83)	-
Stanje 31. decembra 2017. godine	526	4.834	3.200	8	8.568	1.050
Ispravka vrijednosti						
Stanje 1. januara 2016. godine	117	-	1.303	-	1.420	784
Amortizacija	60	36	385	-	482	98
Rashodovanje	-	-	(97)	-	(97)	(35)
Stanje 31. decembra 2016. godine	177	36	1.592	-	1.805	847
Amortizacija	64	63	398	-	525	78
Rashodovanje	(7)	-	(45)	-	(52)	-
Stanje na dan 31. decembra 2017.	234	99	1.945	-	2.278	925
31. decembar 2016. godine	137	4.798	1.175	1	6.114	104
31. decembar 2017. godine	275	4.735	1.272	8	6.290	125

Na dan 31. decembra 2017. godine oprema i građevinski objekti osigurani su od uobičajenih rizika i Banka nema tereta niti zaloga nad nekretninama, opremom i nematerijalna ulaganja.

17. OBRAČUNATA KAMATA I OSTALA AKTIVA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
U BAM:	5.907	3.581
- Potraživanja za kamate	1.299	1075
- Potraživanja za naknade i provizije	90	99
- Ostala potraživanja	637	403
- Dati avansi	6	6
- Zalihe materijala	1.416	548
- Potraživanja po osnovu dospjelih kamata-factoring	1	-
- Razgraničena potraživanja za obračunatu kamatu	1.174	1.054
- Razgraničeni ostali troškovi	170	130
- Otkupljena potraživanja	1.114	246
U stranoj valuti:	139	147
- Razgraničena potraživanja za obračunate troškove	60	104
- Avansi u stranoj valuti	11	11
- Ostala potraživanja u stranoj valuti	68	32
	6.046	3.708
Minus: ispravka vrijednosti obračunatih kamata i ostale aktive	(1.708)	(926)
Ukupno:	4.338	2.782

18. DEPOZITI KOMITENATA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Depoziti po viđenju u BAM:		
- vlada i vladine institucije	735	94
- preduzeća	8.757	4.741
- neprofitne organizacije	850	1.095
- nebankarske finansijske institucije	7.181	9.858
- građani/strana lica	16.468	11.819
- ostalo	73	163
	34.064	27.770
Depoziti po viđenju u stranoj valuti:		
- preduzeća	1.387	678
- neprofitne organizacije	340	173
- nebankarske finansijske institucije	3.101	154
- građani/strana lica	5.911	4.146
- ostalo	4	3
	10.743	5.154
Kratkoročni depoziti u BAM:		
- vlada i vladine institucije	622	-
- preduzeća	1.140	900
- nebankarske finansijske institucije	25.387	18.547
- građani	205	193
Ostalo	33	30
	27.390	19.670
Kratkoročni depoziti u stranoj valuti:		
- stanovništvo	265	382
	265	382
Dugoročni depoziti u BAM:		
- vlada i vladine institucije	7.250	7.950
- preduzeća	1.406	1.417
- neprofitne organizacije	3.661	2.627
- nebankarske finansijske institucije	17.948	17.088
- građani	37.718	38.509
- ostalo	650	700
	68.633	68.291
Dugoročni depoziti u stranoj valuti:		
- preduzeća	2.231	2.427
- nebankarske finansijske institucije	2.085	1.585
- građani/strana lica	69.348	71.038
- neprofitne organizacije	1.173	1.173
	74.837	77.103
Ukupno:	215.912	198.370

18. DEPOZITI KOMITENANA (nastavak)

	31. decembar 2017.	31. decembra 2016.
Dugoročni dio dugoročnih depozita u BAM		
-vlada i vladine institucije	200	3.200
-preduzeća	695	652
-neprofitne organizacije	3.227	6
-nebankarskih finansijskih institucije	6.580	9.048
-građani	16.387	14.174
-ostali	-	-
	27.089	27.079
Dugoročni dio dugoročnih depozita u stranoj valuti		
-preduzeća	1.173	2.427
-nebankarskih finansijskih institucije	2.065	-
-građani	30.785	30.582
-neprofitne organizacije	1.173	-
	35.169	32.989
Tekuće dospjele dugoročnih depozita u BAM		
-vlada i vladine institucije	7.050	4.750
-preduzeća	711	765
-neprofitne organizacije	434	2.622
-nebankarskih finansijskih institucije	11.368	8.040
-građani	21.331	24.335
-ostali	850	700
	41.644	41.212
Tekuće dospjele dugoročnih depozita u stranoj valuti		
-preduzeća	1.058	-
-nebankarskih finansijskih institucije	-	1.565
-građani	38.590	41.378
-neprofitne organizacije	-	1.173
	39.648	44.114

Na depozite po viđenju u BAM i stranoj valuti pravnih lica i preduzetnika na dan 31. decembra 2017. godine Banka obračunava kamatu po stopi od 0,00% do 0,20% (na dan 31. decembra 2016. godine po stopi od 0,00% do 1,50%) na godišnjem nivou primjenjujući proporcionalni metod obračuna kamate.

Na depozite po viđenju fizičkih lica po računima štednje po viđenju i transakcionim računima u BAM na dan 31. decembra 2017. godine Banka obračunava kamatnu stopu od 0,10% (na dan 31. decembra 2016. godine Banka obračunava kamatnu stopu od 0,10%) na godišnjem nivou primjenjujući proporcionalni metod. Na depozite po viđenju fizičkih lica u ostalim valutama se ne obračunava kamata.

Na štedne uloge po viđenju otvorena štednja u BAM i EUR, na dan 31. decembra 2017. godine Banka obračunava kamatnu stopu u visini 0,80% (na dan 31. decembra 2016. godine Banka obračunava kamatnu stopu u visini od 1,50%) na godišnjem nivou primjenjujući konformni metod obračuna.

Kratkoročni depoziti u BAM i EUR pravnih lica i preduzetnika na dan 31. decembra 2017. godine su oročeni uz kamatnu stopu u rasponu od 0,60% do 1,60% (na dan 31. decembra 2016. godine su oročeni uz kamatnu stopu u rasponu od 0,00% do 5,07%) na godišnjem nivou.

Na kratkoročne depozite fizičkih lica u BAM i EUR, na dan 31. decembra 2017. godine Banka je u obračunu kamate primjenjivala kamatnu stopu od 0,10% do 1,50% (na dan 31. decembra 2016. godine Banka je u obračunu kamate primjenjivala kamatnu stopu od 0,60% do 1,80%) na godišnjem nivou.

Na dugoročne depozite u BAM i EUR pravnih lica i preduzetnika na dan 31. decembra 2017. godine Banka obračunava kamatnu stopu u rasponu od 1,80% do 2,65% (na dan 31. decembra 2016. godine Banka obračunava kamatnu stopu u rasponu od 2,80% do 3,80%) na godišnjem nivou (neki od namjenskih depozita su instrumenti obezbjeđenja kredita i ugovoreni su kao beskametni depoziti).

Na dugoročne depozite u BAM i EUR fizičkih lica na dan 31. decembra 2017. godine Banka obračunava kamatnu stopu u rasponu od 2,15% do 2,80% (na dan 31. decembra 2016. godine Banka obračunava kamatnu stopu u rasponu od 3,00% do 4,20%) na godišnjem nivou.

18. DEPOZITI KOMITENATA (nastavak)

Banka na oročene depozite primjenjuje konformni metod obračuna kamate, a za namjensko depozite primjenjuje proporcionalni metod obračuna, a sve u skladu sa ugovorenim uslovima.

U zavisnosti od tržišnih uslova, kao i u slučajevima od posebnog značaja za Banku, Uprava banke može donijeti posebne odluke o primjeni veće kamatne stope do 1 procentnog poena u odnosu na kamatne stope utvrđene internim aktima.

19. OBAVEZE PO KREDITIMA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
U BAM:		
- Fond za razvoj i zapošljavanje RS	5.235	3.450
- Fond stanovanja RS	7.345	6.549
- Fond za razvoj istočnog dijela RS	4.744	2.831
Ukupno u BAM:	<u>17.324</u>	<u>12.880</u>
U stranoj valuti:		
- EFSE	-	1.956
- IFC	1.118	3.353
Ukupno u stranoj valuti:	<u>1.118</u>	<u>5.309</u>
Ukupno dugoročni dio obaveza:	<u>18.442</u>	<u>18.189</u>
Tekuća dospelja:		
- EFSE	-	1.956
- IFC	1.118	2.235
- IRB	1.947	1.410
Ukupno tekuća dospelja dugoročnih obaveza:	<u>3.065</u>	<u>5.601</u>

Na dan 31. decembra 2017. godine ukupno stanje obaveza po osnovu kredita od fondova kojima upravlja Investiciono Razvojna Banka Republike Srpske iznosi 17.324 hiljadu BAM (31. decembar 2016. 12.880 hiljadu BAM).

Banka je zaključila ugovore sa ino kreditorima pod sljedećim uslovima:

IFC, 31. decembra 2014. godine: iznos kredita 4 miliona EUR – a, period 4 godine, grejs period 1 godina, kamatna stopa EURIDOR plus maksimalna marža 4,75%.

Sredstva primljenih kredita su namijenjena za finansiranje osnovnih sredstava, obrtnog kapitala, investicija, početnih poslovnih aktivnosti malih i srednjih preduzeća i preduzetnika. Prema ugovorima o kreditima potpisanim sa kreditorima, Banka je obavezna da se pridržava određenih procedura i računovodstvenih evidencija koje adekvatno odražavaju operacije Banke u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima za finansijsko izvještavanje i određenim finansijskim uslovima.

Banka na dan 31. decembra 2017. godine nije kršila niti jednu od finansijskih kovenanta koje je ugovarila sa kreditorom IFC.

20. SUBORDINIRANI DUG

(U hiljadama BAM)

	31. decembar 2017.	31. decembra 2016.
EFSE, Luksemburg	6.845	6.845
Ukupno	6.845	6.845

Rješenjem broj 03-515-3/16 od 7. oktobra 2016. godine ABRS je dala saglasnost za uključenje subordinisanog duga u dopunski kapital Banke u iznosu od 6.845 hiljada BAM.

Banka je 13. oktobra 2016. godine zaključila ugovor sa EFSE, Luksemburg o subordinisanom kreditu u visini od 6.845 hiljada BAM, na period od 6 godina, uz jednokratni povrat i kamatnu stopu od 6,2 %. Svrha kredita je jačanje ukupnog kapitala Banke.

Sredstva od strane kreditora uplaćena su na devizni račun Banke 21. oktobra 2016. godine.

Banka na dan 31. decembra 2017. godine nije kršila niti jednu od finansijskih kovenanta koje je ugovorila sa EFSE, Luksemburg.

Rashodi kamata po osnovu subordiniranog duga u posmatranom periodu iznose 429 hiljada BAM

21. OSTALA PASIVA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
U BAM:		
- obaveze po dospjelim kamatama	105	37
- razgraničene obaveze za obračunatu kamatu	1.031	1.348
- razgraničeni prihod	2.015	1.852
- obaveze prema dobavljačima	451	172
- primljeni avansi	1.188	1.280
- ostale obaveze	856	671
U stranoj valuti:		
- obaveze prema dobavljačima	22	18
- razgraničene obaveze za obračunatu kamatu	2.204	2.555
- ostale obaveze	15	3
Ukupno:	7.887	7.936

Razgraničeni prihodi u BAM sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine u iznosu od 2.015 hiljada BAM (sa stanjem na dan 31. decembra 2016. godine u iznosu od 1.852 hiljada BAM) najvećim dijelom se odnose na unaprijed naplaćenu naknadu za obradu kredita plasiranih komitentima.

Razgraničene obaveze za obračunatu kamatu sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine u iznosu od 1.031 hiljada BAM (na dan 31. decembra 2016. godine u iznosu od 1.348 hiljada BAM) najvećim dijelom se odnose na razgraničenu kamatu po oročenim depozitima (1.007 hiljada BAM) i manjim dijelom na razgraničenu kamatu po IRB kreditima (24 hiljada BAM)

Razgraničene obaveze za obračunatu kamatu u stranoj valuti sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine u iznosu od 2.204 hiljada BAM najvećim dijelom se odnose na razgraničenu kamatu po oročenim depozitima stanovništva (2.081 hiljada BAM) i manjim dijelom na razgraničenu kamatu po osnovu obaveza po kreditima (4 hiljada BAM) i obaveza po osnovu subordiniranog duga (119 hiljada BAM).

Razgraničene obaveze za obračunatu kamatu u stranoj valuti sa stanjem na dan 31. decembra 2016. godine u iznosu od 2.555 hiljada BAM najvećim dijelom se odnose na razgraničenu kamatu po oročenim depozitima stanovništva (2.432 hiljadu BAM), i manjim dijelom na razgraničenu kamatu po osnovu obaveza po kreditima (38 hiljada BAM) i obaveza po osnovu subordiniranog duga (85 hiljada BAM).

22. KAPITAL

Akcijski kapital

Akcijski kapital Banke je formiran Inicijalnim ulozima akcionara, i naknadnom dokapitalizacijom u novcu. Osnovni kapital Banke na dan 31. decembra 2017. godine iznosi 40.841 hiljada BAM (na dan 31. decembra 2016. godine iznosi 40.841 hiljada BAM), i sastoji se od 468.410 redovnih akcija nominalne vrijednosti od 100 BAM (na dan 31. decembra 2016. godine 408.410 redovnih akcija nominalne vrijednosti od 100 BAM).

U 2017. godini došlo je do povećanja akcijskog kapitala i promjene strukture akcionara i prema izvodu Centralnog registra hartija od vrijednosti Republike Srpske, na dan 31. decembra 2017. godine, ona je bila sljedeća:

	Broj akcija	U hiljadama BAM	%
MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka	360.958	36.698	78,34
Nederlandse Financierings - Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V. (u daljem tekstu: FMO), Holandija	54.195	5.419	11,57
KfW, Njemačka	47.259	4.726	10,09
	<u>468.410</u>	<u>46.841</u>	<u>100,00</u>

Na dan 31. decembra 2016. godine, struktura akcijskog kapitala Banke je bila sljedeća:

	Broj akcija	U hiljadama BAM	%
MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka	313.882	31.389	76,86
KfW, Njemačka	47.259	4.726	11,57
Nederlandse Financierings - Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V. (u daljem tekstu: FMO), Holandija	47.259	4.726	11,57
	<u>408.410</u>	<u>40.841</u>	<u>100,00</u>

Rezerve kapitala

Rezerve kapitala u iznosu od 25 hiljada BAM su nastale izdvajanjem sredstava iz dobiti po Odluci Nadzornog odbora broj NO-60/2017. godine od 26. aprila 2017. godine na zakonske rezerve.

23. ZARADA PO AKCIJI

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Neto dobitak perioda	4.283	2.861
Ponderisani broj akcija	426.163	408.410
Osnovna zarada po akciji (u BAM)	<u>10,00</u>	<u>7,25</u>

Obzirom da Banka nema potencijalno umanjujuće obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije na akcije, razrijeđena zarada po akciji je ista kao i osnovna.

24. POTENCIJALNE I UGOVORENE OBAVEZE

a) Plative i činidbene garancije i ostale preuzete neopozive obaveze
(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Platve garancije	7.524	8.144
Činidbene garancije	5.765	4.835
Preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite	8.453	3.620
Neiskorištena prekoračenja po računima i kreditnim karticama	5.867	5.980
Ukupno	27.609	20.479

b) Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2017. godine Banka vodi sporove po 563 predmeta. Ukupan iznos portfolija koji je zaprimljen u Službu pravnih poslova prinudne naplate sa 31. decembar 2017. godine je 12.101 hiljada BAM.

Na dan 31. decembra 2017. godine protiv Banke je pokrenuto devet sudskih sporova. Imajući u vidu prirodu spora, Odbora za procjenu postojanja rizika gubitka u postupcima protiv Banke utvrđuje da je procijenjena uspješnost Banke u svim navedenim sporovima preko 50%, te u skladu sa Procedurom o procjeni uspješnosti Banke i određivanju rezervisanja u postupcima koji se vode protiv „MF banke“ a.d. Banja Luka predlaže da se po navednim sudskim postupcima rezerviše 2% od vrijednosti sporova. Odlukom uprava Banke broj: 216/2017 od 28.06.2017.godine potvrđen je prijedlog Odbora.

c) Usaglašenost sa zakonskim propisima

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih različitih plasmana uskladi sa računovodstvenim standardima i propisima Republike Srpske koji su ustanovljeni od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Na dan 31. decembra 2017. godine Banka je po svim pokazateljima bila uskladena sa računovodstvenim standardima i propisima Republike Srpske koji su ustanovljeni od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

25. ODNOSI SA POVEZANIM SUBJEKTIMA

	(U hiljadama BAM)	
Izjava o finansijskom položaju	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Sredstva:		
- Potraživanja po osnovu plasiranih kredita rukovodstvu i zaposlenima Banke	3.358	340
Unaprijed plaćeni troškovi osiguranja:		
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka	-	2
Unaprijed plaćene licence:		
- MF Software d.o.o., Banja Luka	-	5
Potraživanja za kamatu	2	-
Obračunata kamata	2	1
Sredstva, ukupno	<u>3.362</u>	<u>348</u>
Obaveze:		
- Transakcioni računi rukovodstva Banke, NO i Uprava	1.239	782
- Ostala povezana fizička lica	1.598	1.192
	<u>2.837</u>	<u>1.984</u>
Obaveze prema dobavljačima:		
- MF Software d.o.o., Banja Luka	88	14
- MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka (matično društvo)	11	-
Ostale obaveze		
- Drvex d.o.o., Laktaši	4	5
Obaveze za kamatu:		
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka	9	-
- Udruženje građana Mikrofin	1	-
- Povezana fizička lica	90	73
	<u>90</u>	<u>73</u>
Stanje depozita povezanih pravnih lica:		
- MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka (matično društvo)	8.285	3.741
- MF Software d.o.o., Banja Luka	78	72
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka	5.593	4.687
- Udruženje građana Mikrofin	758	827
- Zopter fond	2.500	5.500
- Ostali	143	167
	<u>15.380</u>	<u>14.994</u>
Obaveze, ukupno	<u>18.400</u>	<u>17.070</u>
Obaveze, neto	<u>(15.038)</u>	<u>(16.722)</u>

25. ODNOSI SA POVEZANIM SUBJEKTIMA (nastavak)

(U hiljadama BAM)

Izveštaj o dobitku i gubitku	Za period koji se završava	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Prihodi		
Prihodi od naknada od povezanih pravnih lica:		
- MKD Mikrofin d.o.o. Banja Luka	578	423
- Mikrofin osiguranje a.d. Banja Luka	12	15
- MF SOFTWARE d.o.o. Banja Luka	1	1
- Drvex d.o.o. Laktaši	6	5
- Osta o	-	1
- Ostala fizička lica	15	7
Prihodi po osnovu zakupa	86	50
Prihodi od kamata ostalih povezanih lica	53	22
Prihodi, Ukupno	552	524
Rashodi		
Troškovi zakupa nekretnina- MKD Mikrofin d.o.o. Banja Luka	(20)	(117)
Troškovi zakupa nekretnina – Drvex d.o.o. Laktaši	(16)	(16)
Troškovi zakupa nekretnina – Mikrofin osiguranje a.d. Banja Luka	(51)	(51)
Troškovi zakupa softvera- MF SOFTWARE d.o.o. Banja Luka	(115)	(117)
Troškovi licenci - MF SOFTWARE d.o.o. Banja Luka	(66)	(62)
Troškovi osiguranja - Mikrofin osiguranje a.d. Banja Luka	(139)	(143)
Troškovi kancelarijskog materijala	-	(3)
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	(114)	(33)
Intelektualne usluge	-	(129)
Troškovi stručnog obrazovanja	-	(1)
Rashodi od kamata od povezanih pravnih lica:		
- Mikrofin osiguranje a.d. Banja Luka	(107)	(167)
- Udruženje građana Mikrofin	(18)	(23)
- Zepster fond	(106)	-
- Rukovodstvo Banke	(18)	(23)
- Ostalih povezanih lica	(53)	(71)
- Zepster fond	-	(207)
Rashodi po osnovu naknada članovima Nadzornog odbora i rukovodstva banke	(1.054)	(250)
Rashodi, ukupno	(2.488)	(1.413)
Rashodi, neto	(1.934)	(889)

26. PORESKI RIZICI

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutno imaju više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobit i poreze na platu (socijalne poreze), zajedno sa drugim porezima. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda, dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja vezanih za poreske zakone ograničen je broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer. Često postoje razlike u mišljenju među državnim i entitetskim ministarstvima i institucijama u vezi sa pravnim interpretacijom zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave, zajedno sa drugim obavezama zakonskog regulisanja (na primer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanja jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporne od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj upravi Republike Srpske, period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemom.

27. TEKUĆA EKONOMSKA SITUACIJA I NJEN UTICAJ NA POSLOVANJE BANKE

U toku 2017. godine Banka je bila pod određenim uticajem globalne ekonomske i finansijske krize kao i osjetnog pada privredne aktivnosti u BiH. I pored značajnih kreditnih aktivnosti tokom 2017. godine, Banka nije imala problema sa likvidnošću.

Do sada, tekuća finansijska kriza je imala ograničen uticaj na finansijski položaj i performanse Banke, prije svega zahvaljujući internim politikama upravljanja rizicima i regulatornim ograničenjima, Banka je blagovremeno preduzela više mjera za sprečavanje pogoršanja rizika, kao što su:

- revidiranje politika i procedura odobravanja kredita, procjena kreditnog rizika, te upravljanja rizicima.
- prilagođavanje ponude proizvoda i usluga potrebama klijenata i strukturi raspoloživih izvora.
- odobravanje restrukturiranja kredita u cilju prilagođavanja plaćanja realnim izvorima klijenta.
- ponovno vrednovanje kolatera a prilikom reodobravanja i restrukturiranja kredita.

Banka pažljivo i na redovnoj osnovi prati kreditni rizik, rizik likvidnosti, kamatni i devizni rizik. Očekuje se da će li likvidnost Banke u budućem periodu biti na zadovoljavajućem nivou.

Ekonomska situacija u zemlji verovatno će uticati na položaj određenih industrijskih grana, kao i na sposobnost nekih klijenata da servisiraju svoje kreditne obaveze što može imati uticaj na rezervisanja Banke za gubitke po osnovu obozvrjeđenja nakon 31. decembra 2017. godine, a zatim i na druga područja u kojima se od rukovodstva Banke očekuje da daje procjene, uključujući i procjenu vrijednosti sredstava obezbjeđenja i hartija od vrijednosti. Finansijski izvještaji Banke sadrže značajne računovodstvene procjene koje se odnose na gubitke usljed umanjenja vrijednosti imovine, procjenu vrijednosti sredstava. Banka će se nakon 31. decembra 2017. godine koncentrisati na upravljanje svojim finansijskim portfolio-m u skladu sa promjenama u poslovnom okruženju.

28. PREUZETE OBAVEZE ZA ZAKUPNINE POSLOVNIH OBJEKATA

Preuzete obaveze Banke po osnovu otkazivih ugovora o zakupu poslovnih objekata su sljedeće:

	(U hiljadama BAM)	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Ne duže od jedne godine	29	34
Duže od jedne godine ali kraće od pet godina	1.543	623
Duže od pet godina	-	-
Ukupno:	1.572	657

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

29.1. Upravljanje finansijskim rizicima

Banka je izložena različitim vrstama finansijskih rizika na osnovu svojih aktivnosti koje, između ostalog, uključuju analiza, procjene, prihvatanje određenog stepena rizika ili kombinacije rizika, kao i upravljanje istim. Preuzimanje rizika se nalazi u osnovi finansijskog poslovanja, a operativni rizici su propratni efekti svakog posla. Banka ima cilj da postigne odgovarajuću ravnotežu između preuzetih rizika i povrata na ulaganje, i da svede na minimum potencijalne negativne efekte istih na finansijski rezultat Banke.

Politike upravljanja rizicima Banke koriste se za identifikovanje i analizu ovih rizika, za uspostavljanje odgovarajućih ograničenja i kontrola, za posmatranje rizika i poštovanje ograničenja na osnovu pouzdanih i ažurnih informacionih sistema. Banka redovno preispituje svoje politike i sisteme upravljanja rizicima da bi isti odgovarali promjenama na tržištu, promjenama proizvoda i novim najboljim praksama.

Banka je uspostavila sistem upravljanja rizicima kako bi na vrijeme identifikovala, procijenila i pratila rizike kojima je izložena u svom poslovanju.

Struktura upravljanja rizicima organizovana je u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske važećim Odlukama ABRS.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**28.1. Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)***Nadzorni odbor*

Odgovornost Nadzornog odbora Banke je da definiše strategiju upravljanja rizicima i strategiju upravljanja kapitalom Banke, kao i politiku upravljanja rizicima Banke, te da nadgleda rizike koje Banka preuzima u svojim aktivnostima.

Nadzorni odbor usvaja program, politika i procedure za identifikovanje, mjerenje i procjenu rizika, kao i upravljanje rizikom. Nadzorni odbor treba da obezbijedi potpuno poslušanje Banke u skladu sa definisanom strategijom i usvojenim politikama i procedurama.

Nadzorni odbor je, takođe, zadužen za rizike velike izloženosti (tj. kada je riječ o pojedinačnom klijentu ili grupi povezanih lica), te odlučuje o odobravanju svih zahtjeva za rizične proizvode banke (na preporuku KO banke) u pojedinačnom iznosu većem od 1.000.000 BAM i svih izloženosti (na nivou klijenta ili grupe povezanih lica) preko 1.500.000 BAM.

Nadzorni odbor imenuje i razrješava članove Kreditnog odbora Banke.

Uprava Banke

Odgovornost Uprave Banke je da kreira, razvija i blagovremeno podnosi Nadzornom odboru prijedloge za donošenje programa, politika i procedura za identifikovanje, mjerenje i procjenu rizika, kao i upravljanje rizicima.

Uprava Banke je odgovorna za sprovođenje definisane strategije upravljanja rizicima i strategije upravljanja kapitalom, kao i politike upravljanja rizicima Banke.

Uprava Banke nadzira rad nižih nivoa rukovodstva i izvršilaca u Banci, te kontrolise primjenu usvojenih politika i procedura. Uprava Banke najmanje kvartalno prati kretanja i vrši analizu upravljanja rizicima, te redovno izvještava Nadzorni odbor. U slučaju da neke aktivnosti i rizici nisu definisani politikom i strategijom, Uprava Banke je u obavezni da o tim slučajevima obavijesti Nadzorni odbor.

Kreditni odbor Banke

Obaveza Kreditnog odbora Banke je da, u okvirima utvrđene kreditne politike Banke, donosi odluke o plasmanima preko 200 hiljada BAM do 1 miliona BAM pojedinačne izloženosti, odnosno preko 300 hiljada BAM do 1,5 miliona BAM izloženosti na nivou komitenta ili grupe povezanih lica. Donošenje odluke o plasmanima ispod iznosa koji su u nadležnosti Kreditnog odbora Banke je nadležnost Kreditnog odbora poslovnice ili lična nadležnost Šefa poslovnice.

Sektor upravljanja rizicima

Uloga Sektora upravljanja rizicima je identifikacija, mjerenje, procjena i upravljanje rizicima koje je Banka preuzela u svom redovnom poslovanju. Obaveza Sektora upravljanja rizicima je davanje mišljenja u pisanoj formi za sve pojedinačne kreditne zahtjeve veće od 150 hiljada BAM odnosno preko 200 hiljada BAM ukupne izloženosti na nivou komitenta ili grupe povezanih lica. Mišljenje Sektora upravljanja rizicima je sastavni dio kreditnog prijedloga, odnosno predmeta koji se razmatra na Kreditnom odboru.

Rukovodilac Sektora upravljanja rizicima kao član Kreditnog odbora Banke kao i član Uprave nadležan za upravljanje rizicima imaju pravo veta kod odlučivanja o plasmanima koje razmatra Kreditni odbor Banke. Sektor upravljanja rizicima daje mišljenje o novim kreditnim proizvodima koji generišu rizik kao i ostalim oblasima koj generišu rizik.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO)

Osnovna funkcija Odbora za upravljanje aktivom i pasivom Banke (ALCO) je identifikacija, mjerenje i upravljanje rizicima koji proizilaze iz strukture njenih bilansnih i vanbilansnih pozicija, prije svega rizikom likvidnosti i kamatnim rizikom, definišući odgovarajuće limite rizika i mjere kojima se eliminiše negativan uticaj na profitabilnost.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.1. Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Odbor za upravljanje plasmanima

Osnovna funkcija Odbora za upravljanje plasmanima je da nadzire kvalitet kreditnih plasmana Banke, proces monitoringa i efikasnosti upravljanja kreditnim rizikom, prati procese naplate u Službi za restrukturiranje kredita i Službi pravnih poslova prinudne naplate i njihovo ostvarivanje u skladu sa poslovnim ciljevima MF Banke (u daljem tekstu Banka). Uloga odbora za praćenje kreditnog procesa po svim njegovim fazama da u slučaju identifikovanja uskog grla pripremi prijedlog Upravi Banke da se definišu mjere, aktivnosti i odgovorni na otklanjanju istih. Takođe je uloga koordinacija i strategijsko usmjeravanje procesa i aktivnosti između svih poslovnih funkcija u Banci koje su uključene u kreditni proces radi optimizacije procesa u svim njegovim fazama uz postizanje zadanih ciljeva i planiranih vrijednosti uz redovne kontrole povezane sa ovim procesima. U nadležnosti ovog odbora je davanje saglasnosti za odstupanja od definisanih procedura naplate, kao i prijedloga za poboljšanje kvaliteta kreditnog portfolia.

Komisija za likvidnost

Komisija za likvidnost, sastavljena od od tri člana imenovana od strane NO Banke i to člana Uprave Banke, rukovodioca Sektora sredstava i transakcionih poslova i rukovodioca Sektora upravljanja rizicima i održava sastanke minimalno jednom mjesečno. Komisija za likvidnost prati i procjenjuje tekuću, dnevnu likvidnost na osnovu plana likvidnosti na određeni dan, kojeg Sektor sredstava i transakcionih poslova dostavlja na dnevnom nivou članovima Komisije i ostalim članovima Uprave Banke.

Na mjesečnom nivou analizira plan likvidnosti i njegovu realizaciju, predlaže mjere i definiše začetak za potrebe održavanja likvidnosti Banke da bi izbjegla rizik negativnih efekata na finansijski rezultat Banke zbog nemogućnosti urednog izmirenja svojih tekućih obaveza.

Sektor sredstava i transakcionih poslova

Sektor sredstava i transakcionih poslova svoju ulogu upravljanja tekućom likvidnošću ostvaruje kroz sljedeće aktivnosti:

- planiranje priliva i odliva novčanih sredstava na dnevnom nivou,
- praćenjem poslovnih promjena i stanja novčanih sredstava na računima rezervi kod CB BiH, na računima kod korespondentnih banaka u inostranstvu u zemlji, kao i novčanih sredstava u gotovom novcu u domaćoj i stranoj valuti u trezoru i u blagajnama Banke,
- pribavljanje nedostajućih sredstava ili plasiranje viška likvidnih sredstava na finansijskim tržištima,
- prati velike pojedinačne odlive/prilive sredstava deponata, prati isplate kredita, a sve u cilju održavanja devizne pozicije, ročne strukture i ispunjenje svih dospjelih obaveza na vrijeme,
- analizu strukture i ročnosti depozita preduzimajući aktivnosti ponovnog ugovaranja ročnosti dospjelih depozita,
- održava i izdvaja zakonsku obaveznu rezervu kao minimalan iznos sredstava izdvojenih na računima rezervi kod CB BiH,
- priprema dnevne, mjesečne i šestomjesečne planove likvidnosti kao metod procjene buduće likvidnosti,
- interno i eksterno izvještavanje o kretanju likvidnosti.

Na značajni rizici kojima je Banka izložena u svom poslovanju jesu kreditni rizik, tržišni rizik, rizik likvidnosti i operativni rizik.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.2. Sistem upravljanja rizicima i tehnike ublažavanja

Banka se u svom poslovanju neminovno sreće sa različitim vrstama rizika, iz kojih mogu proistići negativni efekti na poslovanje banke. Sistem upravljanja rizicima u Banci obuhvaćen je strategijom i politikom upravljanja rizicima, odgovarajućom unutrašnjom organizacionom strukturom banke, efektivnim i efikasnim procesom upravljanja svim rizicima kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, adekvatnim sistemom upravljanja rizicima Banke uspostavljen je u skladu sa principom "3 linije odbrane". „Prva linija odbrane“ ima za ciljeve: identifikovanje, procjenu, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika u skladu sa limitima rizika utvrđenim u drugoj liniji odbrane. „Druga linija odbrane“ ima za cilj nezavisno od prve linije kontrole usklađenost sa utvrđenim ograničenjima. „Treća linija odbrane“ ima za cilj nezavisnu procjenu usklađenosti sistema upravljanja rizicima sa internim i eksternim zahtjevima.

Banka u svom poslovanju koristi tehnike smanjenje kreditnog rizika povezanog sa izloženosti ili izloženostima koje ta banka ima, a koja obuhvata materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu. Materijalna kreditna zaštita predstavlja tehniku smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti banke proizilazi iz prava te banke da, u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza druge ugovorne strane ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja povezanih sa drugom ugovornom stranom, unovči ili prenese na sebe ili prisvoji ili zadrži određenu imovinu ili iznose, ili da smanji iznos izloženosti na iznos razlike između iznosa izloženosti i iznosa kreditne zaštite. Nematerijalna kreditna zaštita je tehnika smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti banke proizilazi iz obaveze treće strane na plaćanje određenog iznosa u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza dužnika ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja.

29.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI 9 – Finansijski instrumenti)

Na 31.12.2017 je važeći standard MRS 39, na osnovu koga se klasifikuju finansijski instrumenti i koji ne zahtjeva posebno definisanje biznis modela, osim u slučaju kada su oni namenjeni trgovanju što direktno dovodi do klasifikovanja po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL). Međutim standard navodi da način kojim se upravlja određenom grupom finansijskih instrumenata i cilj koji tom prilikom želi da se postigne, suštinski predstavljaju biznis model. Kada je u pitanju poslovni model Banke, na osnovu GAP Analize važećih tipova ugovora, Banka bazira svoje poslovanje na biznis modelu čiji je cilj naplata ugovoreni novčani tokova. Zbog konzervativnog pristupa, finansijski instrumenti (odobreni krediti) koje Banka ima u svom portfoliju se drže samo u svrhe naplate očekivanih novčanih tokova, koji predstavljaju isključivo naplatu glavnice i pripadajuće kamate koja je rezultat naknade za vremensku vrednost novca, kreditnog rizika i ostalih rizika povezanih sa pozajmljivanjem novca.

Zvanična primena MSFI 9 počinje od 1. januara 2018. godine. Od navedenog datuma Banka ima jasno definisane strategije, politike i procedure vezane za biznis modele Banke, koji su dokazi za formatno dokumentovanje postojećih biznis modela, definisanje novih i njihovo prilagođavanje MSFI 9. Potrebno obezbediti da se MSFI 9 analiza definisanih biznis modela uradi pre i posle sprovođenja sledećih promena:

- Promjena u načinu upravljanja finansijskim sredstvima,
- Redefinisanja poslovanja ili načina na koji je Banka organizovana (organizacione promene, promena tipova proizvoda)
- Redefinisanja KPI-eva (eng. Key Performance Indicator) i benusa rukovodioca odgovornih za upravljanje portfolijom finansijskih instrumenata,

Definisanje novih biznis linija i analiza biznis modela može da bude inkorporirana u računovodstvene politike i procedure ali je rukovodstvo Banke odgovorno za jasno definisanje biznis modela. Finansijski instrumenti klasifikovani kao instrumenti koji se drže zbog naplate očekivanih novčanih tokova mogu biti prodani, ne narušavajući pri tome biznis model, u sledećim slučajevima:

- Prodaja u slučaju značajnog povećanja kreditnog rizika finansijskog instrumenta,
- Prodaje se ne dešavaju često (čak iako je iznos materijalno značajan),
- Prodaje nisu materijalno značajne pojedinačno ili u totalu (iako se dešavaju često),
- Prodaja je izvršena približno datumu dospeća instrumenta i prihod na osnovu prodaje je približno jednak iznosu koji bi se dobio naplatom očekivanih novčanih tokova.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI 9 – Finansijski Instrumenti) (nastavak)**

Prodaja finansijskog instrumenta pod drugim uslovima neće dovesti do njihove reklasifikacije nakon inicijalnog priznavanja istog, ali potencijalno ukazuje na potrebu redefinisavanja postojećeg biznis modela. Ako se ustanovi da karakteristika biznis modela ne odgovaraju definisanoj strategiji, Banka će definisati drugačiji biznis model koji će odgovarati praksi. Promenom biznis modela potrebno je reklasifikovati sve finansijske instrumente koji su u tom trenutku bili obuhvaćeni tim biznis modelom (sa potencijalnim jednokratnim uticajem na bilans uspeha). Banka nije imala zabilježenih prodaja finansijskih instrumenata u prethodnom periodu.

GAP Analizom važećih ugovora o kreditima, ustanovljeno je da u trenutnoj praksi Banka koristi jedino 6M EURIBOR kao varijabilni dio kamatne stope. Banka je definisala resetovanje varijabilnog dijela kamatne stope na tačno određeno datumu na sljedeće načine:

- Na polugodišnjem nivou sa tačno utvrđenim datumima – 30. Juni i 31. Decembar
- Na polugodišnjem nivou sa tačno utvrđenim datumima – 31. Mart i 30. Septembar.

Banka ima u vidu da prilikom šestomjesečnog resetovanja šestomjesečne kamatne stope, ali na određene datume, može doći do razlika u očekivanim novčanim tokovima ukoliko se datum zaključivanja ugovora ne poklopi sa jednim od datuma resetovanja. Uticaj ovih razlika u nekim situacijama može biti potencijalno materijalno značajan na nivou kredita u datom obračunskom periodu, za šta će se u tom slučaju sprovesti analiza koja će ispratiti istorijska kretanja kamatnih stopa u datom periodu radi prospektivnog predviđanja materijalnosti efekata pomenute neusklađenosti. Procjena je da trenutno kretanje Euribora na tržištu neće dovesti do materijalno značajnih odstupanja u očekivanim novčanim tokovima.

NO Banke je usvojio Metodologiju za izračunavanje ispravke vrijednosti za očekivane gubitke prema zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 9 (u daljem tekstu: Metodologija) koja definiše metode i tehniku koje se koriste u MF Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka) u cilju obračunavanja individualne i grupne ispravke vrijednosti bilansnih i vanbilansnih pozicija Banke tj. cjelokupne finansijske aktive u opsegu Standarda. Metodologijom su definisani kriteriji za određivanje tipa finansijske aktive, kriterije za identifikaciju potraživanja koja je potrebno individualno procijeniti kao i kriterije za ocjenu potraživanja koja su predmet grupne procjene i isto se primjenjuje na nivou Banke na sistematičan način i konzistentno tokom vremena i njenom konzistentnom primjenom se omogućuje pravovremeno utvrđivanje očekivanih gubitaka koji proističu usljed nespunjenja ugovornih obaveza od strane klijenata ili značajnog povećanja kreditnog rizika, a sve u cilju zaštite kapitala Banke u periodu kada gubitak bude identifikovan i realizovan. Metodologija je zasnovana na zahtjevima definisanim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) 9.

Metodologija se zasniva na pravilima i istorijskim podacima, uvažava objektivne kriterije poslovanja na lokalnom tržištu (korištenje realne diskontne stope prilikom procjene očekivanih novčanih tokova, utrživost kolaterala i vrijeme potrebno za realizaciju, važeće zakonske propise i sudsku praksu u izvršenju istih, trenutne ekonomske uslove i druge relevantne faktore koji utiču na finansijsku sposobnost dužnika) te nameće obavezu Banke da procijeni trenutno stanje ekonomskog okruženja u kojem posluje i u skladu s tim u ispravke vrijednosti ugradi očekivanje za buduće informacije.

Metodologijom je definisano:

- 1) Tip finansijske imovine tj. da li se radi o kupljenoj ili kreditno umanjenoj i movini;
- 2) Određivanje faze (stagea) u kojoj se finansijska imovina nalazi;
- 3) Određivanje limita materijalno značajnosti za pojedinačne izloženosti;
- 4) Identifikaciju izloženosti koje se procjenjuju/klasifikuju na individualno, odnosno grupnoj osnovi;
- 5) Individualna ispravka vrijednosti;
- 6) Grupna ispravka vrijednosti.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

20.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI9 – Finansijski instrumenti) (nastavak)

Pored navedenog Metodologija obuhvata sljedeće:

- 1) identifikaciju potraživanja koja se klasifikuju na individualnoj odnosno grupnoj osnovi, te kriterije razvrstavanja potraživanja u homogene grupe sa sličnim karakteristikama (tip klijenta/segmentacija, vrsta kreditnog proizvoda, instrument osiguranja potraživanja, urednost u izmiranju obaveza, sektorska i geografska struktura, i s.);
- 2) utvrđene metode i tehnike za klasifikaciju na individualnoj, odnosno grupnoj osnovi, uključujući i način procjene očekivanog vremena naplate i procenta vrijednosti instrumenta osiguranja potraživanja iz kojeg će biti izvršena naplata (uzeti u obzir sve ličkovske aktiviranja i naplate), te faktore koji se koriste pri utvrđivanju vremenskih intervala za procjenu gubitaka na osnovu podataka iz ranijih perioda;
- 3) korištene analize, procjene i ostali postupci pri obračunu ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja treba da su precizno objašnjeni i adekvatno dokumentovani u pisanoj formi;
- 4) osiguravanje tačnih i ažurnih podataka koji se uzimaju u obzir pri ocjeni naplativceli potraživanja;
- 5) jasno određene organizacione dijelove u čijoj nadležnosti je navedena procjena i uslove pod kojima se može vršiti procjena na osnovu ranijih iskustava.

Uzimajući u obzir činjenicu da regulativa ne stavlja izvan snage prethodne regulatorne odredbe koje se odnose na klasifikaciju izloženosti i izračun rezervisanja u skladu sa klasifikacijom izloženosti, iste ostaju na snazi. Banka je dužna istovremeno izračunavati rezervisanja u skladu sa klasifikacijom izloženosti i ispravku vrijednosti prema internoj metodologiji umanjenja vrijednosti. Metodološki okvir za izračun ispravke vrijednosti je podložan je daljem razvoju i daljim poboljšanjima u narednim razdobljima, zbog trenutne harmonizacije ABRB sa MSFI, poboljšanja u procesima Banke kao i promjenama u samim MSFI.

Metodologija je temeljena na osnovu konačne verzije Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9: „Finansijski instrumenti” usvojenog od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board – IASB) finansijske institucije su za svoje finansijske instrumente u obavezi biti usklađene sa zahtjevima ovog standarda od 01.01.2018. godine.

Standard MSFI 9 donosi niz zahtjeva za priznavanje i mjerenje finansijske imovine, finansijskih obaveza i ugovora o kupovini i prodaji nefinansijskih predmeta. Ova standard mijenja Međunarodni računovodstveni standard 39: Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerenje. Namjera IASB-a je bila potpuna zamjena MRS 39 sa MSFI 9, ali kao odgovor na zahtjeve brzog poboljšanja obračuna finansijskih instrumenata, prijelaz zamjene je podijeljen u tri područja („Stage”-a):

- Područje 1 („Stage 1”): Klasifikacija i mjerenje finansijske imovine i obaveza – prema kojima finansijska imovina treba biti klasifikovana na bazi poslovnog modela i karakteristika ugovornih novčanih tokova.
- Područje 2 („Stage 2”) Metodologija Umanjenja vrijednosti – prema kojima se umanjenja vrijednosti finansijske imovine odnosi na očekivane kreditne gubitke.
- Područje 3 („Stage 3”) Opšte računovodstvo zaštite – prema kojima se dorađuju uočeni nedostaci i nedosljednosti modela navedenog u MRS 39.

Obzirom da MSFI 9 mijenja postojeći MRS 39, navedene ključne razlike MSFI 9 u odnosu na MRS 39 su:

- Koncept mjerenja očekivanih gubitaka – mjerenje očekivanog gubitka prema MSFI 9 prelazi iz oblasti priznavanja nastalih gubitaka u oblast očekivanih gubitaka, pri čemu se za očekivanje gubitaka moraju uzeti u obzir različiti scenariji.
- Vjerovatnoćom ponderisani scenariji izračuna očekivanog gubitka – znači da se u svim fazama očekivanja gubitaka mora ugraditi i vjerovatnoćom ponderisani scenariji izračuna u minimalno dva tj. više scenarija sa pripadajućom vjerovatnoćom. Samim tim, za svaku izloženost postoji neka (ja čak i marginalno mala) vjerovatnoća nastanka gubitka.
- Neophodno adekvatno modeliranje risk parametara (EAD – izloženosti, PD – vjerovatnoća defaulta, LGD - gubitak po defaultu, CCF – faktor kreditne konverzije) – MSFI 9 pored toga što zahtjeva preciznije parametre za izračun očekivanih gubitaka koje u obzir uzimaju PIT (point-in-time) parametre, nasuprot trenutno definiranih IAS 39 (TTC – through the cycle).
- Neophodno modeliranje makroekonomskih očekivanja – prilikom određivanja risk parametara neophodno je uzeti u obzir i kako kretanje makroekonomskih varijabli utječe na kretanje risk parametara Banke.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI9 – Finansijski instrumenti) (nastavak)**

* Kriteriji za prelazak u faze – MSFI 9 obzirom na određene da u dijelu prihodujućeg portfolija postoji i faza 2 tj. faza u koju se svrstavaju izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom od trenutka odobravanja do trenutka izvještavanja, neophodno je da Banka definiše kriteriji na osnovu kojih će prepoznavati izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom u svim segmentima umanjena vrijednosti finansijskih instrumenata.

* Obračun kamalnog prihoda na nekvalitetnu aktivu – kao i prema MRS-u 39, jedini izvor kamalnog prihoda na nekvalitetnu aktivu je tzv. unwinding.

* POCI finansijska aktiva (engl. purchased or originated credit-impaired financial assets) – definiše se nova kategorija aktiva za koju je postoji poseban set pravila tj. aktiva koja sa sobom prilikom odobravanja ili kupovine već nosi oznaku umanjena vrijednosti, aktiva za koju već postoji individualno očekivano umanjeno vrijednosti.

Ispravka vrijednosti prema MSFI 9 se kreira za finansijsku aktivu u opsegu standarda koja je razvrstana u odgovarajuće poslovne modele i područja 1 standarda.

Prema zahtjevima standarda MSFI 9, Banka prema razumnom trošku i naporu procjenjuje u kojoj tački ekonomskog ciklusa se trenutno nalazi u odnosu na svoje izloženosti i kako makroekonomska kretanja odnosno buduće informacije mogu uticati na očekivani gubitak. Makroekonomski pokazatelji mogu različito uticati na risk parametre u izračunu dvanaestomjesečnih i cjeloživotnih gubitaka, ali obzirom da je formula izračuna ispravke vrijednosti proizvod risk faktora/parametara, prilagođavanjem jednog risk parametra (PD) će se prilagoditi i ispravka vrijednosti za očekivane buduće informacije.

Pod pragom materijalne značajnosti („threshold“), u Metodologiji se koristi za potreba obračuna broja dana kašnjenja podrazumjeva se iznos veći od:

- 1% pojedinačnog potraživanja banke od dužnika koji je fizičko lice ili poljoprivrednik i ne manji od 20,00 BAM, odnosno
- 2,5% pojedinačnog potraživanja banke od dužnika koji je pravno lice ili preduzetnik² i ne manji od 500,00 BAM.

Definicija statusa neispunjavanja obaveza ostaje nepromijenjena u odnosu na MRS 39. Neko finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvrijeđena i gubici zbog obezvrijeđenja su nastali ako i samo ako, postoji objektivni dokaz obezvrijeđenja kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstva (nekog "događaja gubitka") i taj događaj gubitka (ili događaji) imaju uticaj na procijenjene buduće tokove gotovine finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procijenjeni.

Banka prvo procjenjuje da li postoji objektivni dokaz obezvrijeđenja individualno za finansijske sredstva koja su individualno značajna, i individualno ili grupno za finansijska sredstva koja nisu finansijski značajna. Individualno beznačajne izloženosti bi bile procijenjene individualno kada se definiše specifičan rizik povezan sa klijentom/transakcijom (npr. koncentracija industrije, status neispunjene obaveze, kategorije rejtinga, vrsta kredita, sposobnost kupca da nosi rizik, itd.). Objektivni dokaz da je neko finansijsko sredstvo ili grupa sredstava obezvrijeđena uključuje vidljive podatke koji dođu do pažnje Banke i vezi sa događajima gubitka opisanim ispod:

- Dužnik je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pri tome se pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju potraživanja Banke od klijenta kako je to definirano ovom Metodologijom;
- Banka smatra malo vjerovatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoju obavezu prema njoj, bez obzira na mogućnost naplate po osnovu aktiviranja instrumenta osiguranja posebno cijeneći sljedeće elemente:
- djelomičan ili potpun opis potraživanja;
- restrukturiranje potraživanja uslijed pogoršanja finansijskog stanja dužnika, uz umanjeno glavnice, kamate ili naknade ili produženja roka vraćanja istih;
- likvidaciju ili stečaj dužnika.

Banka status neispunjavanja obaveza utvrđuje na nivou klijenta za sve izloženosti. Na temelju statusa neispunjavanja obaveza, te pojedinačnoj značajnosti izloženosti, Banka razlikuje različite pristupe mjerenju umanjenoj vrijednosti (pojedinačna ili skupna procjena). Za sve materijalno značajne klijente za koje se utvrdi da postoji objektivni dokaz umanjena vrijednosti tj. da su u statusu neispunjavanja obaveza (defaulta) nose posebna rezervacije ili su klasifikovani kao POCI aktiva, Banka će raditi individualno procjenu umanjena vrijednosti.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI9 – Finansijski instrumenti) (nastavak)**

Prema navedenom, u procesu utvrđivanja ispravke vrijednosti u skladu sa MSFI 9 Banka razlikuje dva pristupa

- Individualna (pojedinačna) ispravka vrijednosti – Ova vrsta ispravke vrijednosti se obračunava na već navedene izloženosti koje su istovremeno individualno materijalno značajne (njihova izloženost prelazi individualno definisan značajan limit) i imaju dokaz o obozvrjeđenju potraživanja,
- Portfolio (grupa) ispravka vrijednosti – Ova vrsta ispravke vrijednosti se obračunava na sve izloženosti Banke za koje ne postoji dokaz o obozvrjeđenju potraživanja.
- Na svaki zadnji dan u mjesecu Banka će odrediti obje vrste ispravki vrijednosti. Metodologijom su definisani kriteriji za alokaciju po područjima („Stage“-ima) za pravna i fizička lica.

Obračun ispravke vrijednosti i rezervisanja za gubitke po individualnim materijalno značajnim izloženostima kod kojih je identifikovan objektivni događaj obozvrjeđenja vrši se kroz individualnu ispravku vrijednosti. Individualna ispravka vrijednosti podrazumjeva procjenu očekivanih kreditnih gubitaka podrazumjeva analizu očekivanih budućih novčanih tokova u više različitih scenarija naplate sa određim vjerovatnoćama svakog scenarija te izračuna njihove sadašnje vrijednosti. Individualna ispravka vrijednosti se izračunava kao razlika između ukupne bilansne izloženosti klijenta po kreditu (dospjela glavnica, nedospjela glavnica, kamata) i zбира neto sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova novca (iz recovne otplate i iz aktiviranih instrumenata obezbjeđenja) tog kredita. Za svaku transakciju pojedinačno buduću tokov novca biće pojedinačno određeni i to posebno za glavnica i posebno za kamatu.

Obračun ispravke vrijednosti kroz portfolio ispravku vrijednosti vrši se za sljedeće vrste izloženosti: za izloženosti koje nisu materijalno značajne u fazi 3 i za sve izloženosti u područjima („Stage“-ima) 1 i 2. Svi plasmani klijenata koji su prema kriterijima razvrstani za grupnu ispravku vrijednosti, dalje se grupišu u odgovarajuće homogene grupe (HG). Osnovni kriterijum grupisanja su segmenti, s tim što je najveći segment MSME dalje podijeljen na grupe kreditnih proizvoda: MSME-Kredit za obrtna sredstva, MSME-Kredit za osnovna sredstva i investicije, MSME-Nonamortni kredit za preduzetnike, MSME-Transferisani kredit i MSME-Ostali. Zbog specifičnosti kreditnog proizvoda „Overdraft“, izloženosti koje pripadaju ovom proizvodu se izdvajaju u posebnu homogenu grupu na nivou portfolija Banke (bez obzira na segment). Za definisane homogene grupe će se kroz primjenu formirati ispravka vrijednosti. Za svaku homogenu grupu će se pratiti kretanje, odnosno migracija izloženosti iz bonitetnih grupa u određeni status prema danima kašnjenja kako je to prikazano u tabeli ispod.

Migracije iz bonitetnih grupa u određeni status tj. drugu bonitetnu grupu pratiće se uzimajući srednju (ponderisanu) vrijednost presjeka na kraju pojedinačnih kvartala, vraćajući se unazad kroz istoriju podataka za definisani period (minimalno tri godine). Prema tome, prvo će se utvrditi pojedinačne migracije na definisane datume presjeka (kvartale), na način da će se pratiti kretanje izloženosti/partija (po bonitetnim grupama) koje su bile aktivne godinu dana do dana presjeka. Zatim će se za svaku bonitetnu grupu zbrojiti dobijeni iznosi koji su migrirali na svim datumima presjeka i podijeliti sa zbirom ukupnih izloženosti na svim datumima presjeka.

Mjerenje umanjenja vrijednosti na grupnoj osnovi zahtijeva procjenu parametara na statističkoj osnovi sa prilagodavanjem za buduće informacije. Parametri rizika PD i LGD će se računati za svaku homogenu skupinu na cjeloživotnom nivou tj. najvećom ročnosti pojedine homogene grupe korištenjem historijskih podataka te prilagodavanjem za očekivane buduće gubitke.

Metodologijom su definisane vrste sredstava obezbjeđenja (kolateralna) i parametri vezani za kolateralna koji se koriste prilikom obračuna ispravki vrijednosti na individualnoj i portfolio osnovi. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i priznatog iznosa kolateralna (procijenjena vrijednost korigovana navedenim procentima u tabeli) predstavlja nepokriveni iznos koji čini osnovicu za portfolio obračun ispravke vrijednosti. Primjenom definisanih parametara po pojedinačnim vrstama kolateralna iz tabele, za potrebe obračuna individualne ispravke vrijednosti na individualno materijalno značajne izloženosti koje su obezbjeđene nvim vrstama kolateralna, dobija se očekivani tok gotovine umarjen kroz diskontovanje na sadašnju vrijednost. Postupci i metodi koji detaljnije opisuju aktivnosti vezane za sredstva obezbjeđenja (klasifikacija instrumenata obezbjeđenja, relevantni metodi procjene vrijednosti, ovlašteni procjenitelji i ostalo) su propisani u Politici prihvatljivih instrumenata obezbjeđenja.

Nakon pripreme i analize obračuna po MSFI 9 Metodologiji na 31.12.2017 pripremljen je nalog korekcije knjiženja rasta ispravke vrijednosti na 31.12.2017 zbog primjene MSFI 9 – Finansijski instrumenti sa efektom rasta ispravke vrijednosti od 1.347.560 KM na teret neraspoređene dobiti zbog primjene MSFI 9 iznosa ranijih rezervi iz dobiti kod primjene MRS 39.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.4. Finansijski rizici**

Banka je u svom poslovanju naročito izložena sledećim rizicima:

- Kreditnom riziku, uključujući i rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik izmirenja/ispоруke, kao i rizik druge ugovorne strane;
- Riziku koncentracije, koji posebno uključuje rizike izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica;
- Riziku likvidnosti;
- Tržišnim rizicima (kamatni rizik, devizni rizik i ostali);
- Operativnom riziku;
- Riziku ulaganja banke;
- Strateškom riziku;
- Riziku usklađenosti poslovanja banke
- Riziku od pretnja rovoča i finansiranja terorizma

29.5. Kreditni rizik

Banka preuzima na sebe kreditni rizik koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat Banko usljed neizvršavanja ugovorenih obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik predstavlja najznačajniji rizik za poslovanje Banke koja iz tog razloga upravlja svojom izloženošću kreditnom riziku. Izloženost kreditnom riziku nastaje prije svega na osnovu aktivnosti kreditiranja, tj. odobravanja kredita. Kreditni rizik je takođe prisutan kod vanbilansnih finansijskih instrumenata, kao što su garancije i nepovučene kreditne linije.

Kreditni rizik podrazumijeva rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik obuhvata:

- Rizik neizvršenja („default risk“) – rizik od gubitka koji može nastupiti ukoliko dužnik ne izmiri svoju obavezu prema Banci;
- Rizik promjene kreditnog kvaliteta aktive („downgrade risk“) – rizik od gubitka Banke koji može nastati ukoliko dođe do pogoršanja nivoa rizičnosti dužnika (pogoršanja kreditnog rejtinga dužnika) na pozicijama aktive koje se vode u kreditnom portfolio;
- Rizik promjene vrijednosti aktive – rizik od gubitka Banke koji može nastati na pozicijama aktive koje se vode u kreditnom portfolio ukoliko dođe do smanjenja tržišne vrijednosti u odnosu na vrijednost po kojoj je aktiva kupljena;
- Rizici izloženosti – rizici koji mogu proistaci po osnovu izloženost Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica ili licima povezanim sa Bankom.

Banka kreditnim rizikom upravlja provođenjem strategije kreditiranja koja je usmjerena prema preduzećima, mikro, malim i srednjim preduzećima (MSME) i velikoj disperziji rizika.

Banka kreditnim rizikom upravlja tako što u skladu sa svojom politikom kreditiranja odobrava standardizovane kreditne proizvode. Kreditni proizvodi i njihove osnovne karakteristike u pogledu iznosa, roka, kamatne stope, naknade, te obaveznog obezbjeđenja definisani su Katalogom kreditnih proizvoda. Sektor upravljanja rizicima uključen je u definisanje kreditnih proizvoda i njihovu ocjenu sa stanovišta rizika. Nivoi odlučivanja, definisani Poslovnikom o radu kreditnih odjela, nadležni su za donošenje odluka u slučajevima odobravanja standardnih proizvoda i pod standardnim uslovima, a svako odstupanje od definisanih standarda zahtijeva odlučivanje na višem nivou.

Banka je Kreditnim priručnikom, Pravilnikom o dokumentovanju kreditnih aktivnosti i odlaganju/čuvanju kreditne dokumentacije, kao i Uputstvom za izradu kreditne analize, jasno definisala način obrade rizičnih proizvoda, potrebnu dokumentaciju za pojedine tržišne segmente, korake kreditnog procesa kao i organizacione dijelove i pojedinačne izvršioce odgovorne za njihovo sprovođenje. Navedenim dokumentom su propisani svi obrasci koji se koriste u toku obrade i praćenja kredita, kao i način i obrasci kreditne analize za ocjenu kreditne sposobnosti (boniteta) u zavisnosti od pripadnosti tržišnom podsegmentu Retail, MSME, COR i PUB). Banka odobrava kredite u skladu sa definisanom procedurom odobravanja kredita, a na osnovu procjene kreditne sposobnosti dužnika i instrumenata obezbjeđenja. Analiza kreditne sposobnosti dužnika mora biti prezentovana u dokumentu "Analiza" koji sadrži i kreditni prijedlog na osnovu kojeg se donosi odluka o plasmanu. Kreditne odluke se donose na osnovu definisanih limita za pojedinačne izloženosti i definisanih limita ukupne izloženosti klijenta odnosno grupe povezanih lica. U Banci postoji 5 nivoa ovlaštenja za odobravanje plasmana od kojih je najviši Nadzorni odbor Banke, a najviši lična nadležnost šefa poslovnice. Obrada kreditnih zahtjeva za MSME i Retail tržišni segment vrši se decentralizovano u poslovnicama Banke. Obrada kreditnih zahtjeva od prijema zahtjeva za kredit do plasmana kredita obavlja se kroz aplikativni kreditni modul prilagođen potrebama Sektora tržišta (Front office).

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.5. Kreditni rizik (nastavak)

Uputstvom za naplatu i upravljanje problematičnim plasmanima, kao i Politikom monitoringa, definisan je način praćenja i monitoring postojećih plasmana kao i nadležnost i odgovornosti za sprovođenje aktivnosti naplate. Navedenim uputstvom Banka je definisala način sprovođenja dnevnog i mjesečnog monitoringa naplate u okviru kojeg se realizuju i određeni kraći upravljanja problematičnim plasmanima.

Da bi se na kvalitetan, sistematski i pregledan način upravljalо portfoliom u kašnjenju, internim procedurama su definisana 2 dokumenta i to: „Dosiје neuredne otplate“ i „Strategije naplate“. „Dosiје neuredne otplate“ predstavlja izvještaj koji daje pregled već izvršenih aktivnosti po kreditima u kašnjenju preko 30 dana i vodi se sve dok se obaveze po kreditu ne izmiru u potpunosti. Kreditni službenici su u obavezi da vode dosiје neuredne otplate i hronološki evidentiraju sve aktivnosti koje su poduzete u cilju naplate potraživanja. Vođenje ovog obrasca je softverski podržano u okviru kreditnog modula koji koristi Front office. „Strategije naplate“ je izvještaj koji daje pregled planiranih aktivnosti koje će biti preduzete u cilju naplate potraživanja odnosno dogovorenu strategiju naplate.

Gubici od umanjenja vrijednosti i politika rezervisanja

Banka procjenjuje rizik mogućih gubitaka usljed pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika. Kreditni rizik obuhvata rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da pravovremeno isplate svoje obaveze, bilo da je malo vjerovatno da će ih izmiriti iz svojih primarnih izvora, bilo da su u kašnjenju više od 90 dana.

Obezvrijeđeni plasmani su plasmani kod kojih je utvrđen objektivni dokaz obezvrijeđenja. Pod objektivnim dokazom obezvrijeđenja se podrazumijevaju događaji koji uslovljavaju mjerljivo umanjenje procijenjenih budućih tokova gotovine.

Pojedinačno obezvrijeđena sredstva su ona sredstva za koja je pojedinačno procijenjeno da su obezvrijeđena i za koja su priznati procijenjeni gubici. Iznos gubitka utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti i sadašnje vrijednosti budućih tokova gotovine.

Obračunati iznos obezvrijeđenja bilansne aktive Banka evidentira na teret rashoda, a u korist ispravke vrijednosti te aktive, a obračunati iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki evidentira se na teret rashoda, a u korist rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi.

Grupna procjena obezvrijeđenja se vrši za plasmane koji ne pripadaju grupi individualno značajnih plasmana.

Za svrhu grupne procjene plasmani se grupišu u homogene grupe u pogledu kreditnog rizika u skladu sa internom metodologijom Banko za obračun ispravke vrijednosti

Budući tokovi gotovine za homogene plasmane određuju se na osnovu raspoloživih istorijskih podataka, uglavnom podataka o kašnjenju u izmiranju obaveza, a uzimaju se u obzir i tokovi koji će izvlasno nastati realizacijom sredstava obezbjeđenja.

Kolaterali

U skladu sa standardnim principima kreditnog poslovanja, Banka u svrhu obezbjeđenja plasmana zahtijeva kolateral koji treba pokriti rizik nemogućnosti klijenta da izvrši ugovorene obaveze.

Kolaterali koje Banka najčešće koristi kao instrumente obezbjeđenja su:

- mjenice,
- nalozi,
- izjava o zapljeni (administrativna zabrana),
- solidarni dužnik,
- solidarni jemac/jemac platac,
- zalog na nepokretnu imovinu-hipoteka,
- zalog pokretnih stvari
- zalog HOV,
- zalog novčanih sredstava (depozit/štedni ulog),
- polisa osiguranja,
- garancije Garantnog Fonda RS.

Banka zadržava pravo da zatraži bilo koju drugu vrstu instrumenta obezbjeđenja koju smatra neophodnom.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.5. Kreditni rizik (nastavak)***Problematicni plasmani*

Pod problematicnim plasmanima (status NPL/non performing (kans*)) podrazumijevaju se plasmani sa kašnjenjem preko 90 dana i materijalno značajnim kašnjenjem. Po kategorizaciji to su plasmani u C, D i E kategoriji. Plasmani u kategoriji B i kašnjenjem manjim od 90 dana se smatraju se NPL plasmanima, ali predstavljaju aktivu sa posebnom napomenom.

Banka vrši klasifikaciju klijenta u skladu sa internom metodologijom obračuna ispravke vrijednosti prema danima kašnjenja i podacima o migracijama plasmana po bonitetnim grupama, kao i klasifikaciju klijenta prema Odluci ABRS o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom i klasifikacija aktive. Prema navedenoj Odluci ABRS svi klijenti se klasifikuju u 5 kategorija i to: A, B, C, D i E kategoriju.

Upravljanje problematicnim plasmanima je centralizovano i organizovano kroz rad posebne Službe za restrukturiranje kredita. Ova služba je osnovana u aprilu mjesecu 2013. godine sa ciljem kvalitetnijeg upravljanja problematicnim plasmanima.

Ova služba je nadležna za reprogram i restrukturiranja svih plasmana. Kada ova služba iscrpi sve mogućnosti naplate predlaže Odboru za upravljanje plasmanima/kreditnom odboru Banke donošenje odluke o pokretanju sudskog spora.

Uputstvom o naplati i upravljanju problematicnim plasmanima Banka je decidno propisala poslove prouzimanja, praćenja i naplate ovih problematicnih plasmana za sve tržišne segmente. U nadležnost Službe za restrukturiranje kredita (plasman) prelazi kada je ispunjava sljedeće uslove:

1. Krediti koji su u kašnjenju 90 i više dana uz uslov da su dospjele obaveze veća od iznosa 1 anuiteta;
2. Klijenti koji nisu izmirili svoje obaveze u roku od 30 dana od dospjeća cjelokupnog iznosa overdrafta/revolvinga;
3. Kreditne kartice koje su u kašnjenju 90 i više dana;
4. Sve vrste garancijske gdje je Banka izvršila plaćanje, a dospjela obaveza nije izmirena u roku od 30 dana od datuma plaćanja Banke po garanciji.

Klijenti koji su ispunili gore navedene uslove prinosu se u nadležnost Službe za restrukturiranje kredita pod pretpostavkom da je moguće kroz program restrukturiranja i reprograma strukturirati klijentova zaduženja na način da ih klijent može redovno servisirati. Ukoliko ne postoje nikakve mogućnosti servisiranja, u bilo kom iznosu, klijent i njegova zaduženja se ne prinosu u nadležnost Službe za restrukturiranje kredita već direktno na Službu pravnih poslova radi pokretanja sudskog postupka.

Prenos u Službu za restrukturiranje kredita se radi na način da se početkom svakog mjeseca iz Sektora tržišta generiše spisak kredita kod kojih su na zadnji dan u prethodnom mjesecu ostvareni uslovi za prebacivanje u Službu za restrukturiranje kredita. Spisak treba obuhvatiti sva zaduženja klijenta, te zaduženja povezanih lica bez obzira što nisu u kategorijama kašnjenja koja definišu prenos (po osnovu vlasničke i rodbinske povezanosti), a koja utiču na kreditnu sposobnost i mogućnost otplate. Sektor tržišta može dati prijedlog za odlaganje prenosa klijenata u Službu za restrukturiranje kredita, maksimalno 30 dana ukoliko ima dogovor sa klijentom da će izvršiti uplatu ili reprogramirati obaveze. Ukoliko u roku od 30 dana klijent ne izvrši uplatu ili njegove obaveze ne budu reprogramirane klijent prelazi u nadležnost Službe za restrukturiranje kredita. Odluku o odlaganju prenosa u Službu za restrukturiranje kredita donosi Odbor za upravljanje plasmanima nakon sagledavanja prijedloga iz Sektora tržišta. Konačan, usaglašen sa poslovnicama, spisak kredita za prenos u Službu restrukturiranja treba biti sastavljen u 3 primjerka i potpisan od strane pomoćnika direktora. Jedan primjerak se dostavlja Službi za restrukturiranje kredita, jedan u službu i poslovna podrška, a treći se arhivira u Sektoru tržišta. Konačan spisak kredita za prenos u elektronskoj formi se dostavlja svim šefovima poslovnica.

Na osnovu ovog spiska klijenata viši se prenos predmeta iz poslovnice u Službu za restrukturiranje kredita, te zaduženja zaposlenog u Službi za restrukturiranje kredita za navedene predmete u sistemu. Ova aktivnost zaduženja u sistemu podrazumjeva da se u podržci, zaključno sa sedmim radnim danom u mjesecu, za sve partije sa spiska vrši dodjeljivanje back up referenta iz Službe za restrukturiranje kredita (u bankarskoj aplikaciji).

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.5. Kreditni rizik (nastavak)

Problematicni plasmani (nastavak)

Zaposleni u Službi za restrukturiranje kredita mora zaprimiti kreditni fajl od kreditnog službenika u roku od 15 dana od dana zaduženja. Postupiti po preuzetim predmetima u što kraćem roku. Zaposleni u Službi za restrukturiranje kredita nadležan za klijenta obavezan je nastaviti voditi pregled aktivnosti i mjera koje poduzima na konkretnim partijama, kroz ažuriranje strategija u front aplikaciji. Čak i ako se krediti uredno servisiraju, zaposlen u Službi za restrukturiranje kredita nadležan za klijenta je dužan vršiti redovan kvartalni monitoring klijenta.

Zaposleni u Službi za restrukturiranje kredita imaju na raspolaganju sve mjere u cilju rješavanja problema kašnjenja koje podrazumjevaju agresivnu naplatu, reprogram postojećih zaduženja, restrukturiranje otvaranje novih zaduženja na glavog dužnika ili ostale učesnike.

Rizici srodni kreditnom riziku

Banka izdaje garancije svojim komitentima na osnovu kojih Banka ima potencijalnu obavezu da izvrši plaćanje u korist trećih lica. Na ovaj način Banka se izlaže rizicima srodnim kreditnom riziku, koji se mogu prevazići istim kontrolnim procesima i procedurama. Na ove iz oženosti Banka primjenjuje iste procedure monitoringa i naplate kao za kreditne plasmane.

Pokriivenost kolateralima i drugim oblicima obezbjeđenja

Banka za sve vrste plasmana zahtijeva sredstva obezbjeđenja iznos i tip zahtjevanog obezbjeđenja zavisi od tržišnog segmenta kojem klijent pripada, tipe odnosno vrste proizvoda koji se odobrava te procijenjenog kreditnog rizika svakog pojedinačnog komitenta.

Procjena i fer vrijednost instrumenta obezbjeđenja je zasnovana na vrijednosti instrumenata obezbjeđenja procijenjenog u trenutku zaduživanja. U skladu sa poslovnom politikom i internim procedurama Banke, utvrđuje se potrebna fer vrijednost instrumenata obezbjeđenja i način i rok njene ponovne procjene.

Rukovodstvo prati tržišnu vrijednost sredstava obezbjeđenja i traži dodatna sredstva obezbjeđenja prilikom preispitivanja adekvatnosti ispravke vrijednosti plasmana. Banka uzima u obzir vrijednost sredstava obezbjeđenja prilikom preispitivanja adekvatnosti ispravki vrijednosti plasmana.

	(U hiljadama BAM)	
	Na dan	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2018.
Kredit osigurani posebnim depozitom	2.779	2.435
Kredit osigurani nekretnimama	111.747	81.686
Kredit osigurani drugim kolateralom	150.121	141.040
Ukupno:	264.647	225.161

29.5.1. Rizik koncentracije

Banka ima interno definisane minimalne standarde za upravljanje rizikom koncentracije kojim Banka osigurava svoje postovanje u smislu opreznog izlaganja kreditnom riziku naplate i riziku mogućih gubitaka po dalim kreditima, te svim ostalim plasmanima kao i potencijalnim vanbilansnim obavezama. Banka ovim obezbjeđuje stabilnost u svom poslovanju i određuje minimalne standarde najvećeg dozvoljenog obima izlaganja Banke kreditnom riziku prema jednom korisniku, dužniku ili drugom subjektu (i grupi povezanih korisnika, kao i ograničenja velikih izloženosti.

Prema Članu 106. Zakona o bankama RS velika izloženost banke je izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja iznosi ili prelazi 10% priznatog kapitala banke. Banka je usvojila politike i procedure za utvrđivanje i praćenje pojedinačne i ukupne izloženosti, vodi evidenciju, prati i izvještava o izloženosti, u skladu sa propisima Agencije.

Priznati kapital Banke jednak je regulatornom kapitalu, a predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.5. Kreditni rizik (nastavak)****29.5.1 Rizik koncentracije (nastavak)**

Zabranjeno je da izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica nakon primjene tehnike smanjenja kreditnog rizika prelazi 25% njenog priznatog kapitala. Najveći dopušteni iznos kreditnih potraživanja koji nije obezbijeden kolateralom u skladu sa propisima Agencije prema jednom licu ili grupi povezanih lica može biti najviše do 5% priznatog kapitala banke. Na ukupnu izloženost banke prema njenom nadređenom i podređenom društvu i sa njima povezanim licima primjenjuju se ograničenja propisana ovim članom.

Učešće banke u drugim pravnim licima je definisano Član 111. Zakona o bankama RS:

- Zabranjeno je da banka direktno ili indirektno bez prethodne saglasnosti Agencije ima: učešće u pravnom licu ili u zavjenom društvu tog pravnog lica koje prelazi iznos od 5% priznatog kapitala banke ili ukupnu neto vrijednost svih učešća banke u drugim pravnim licima i zavjenim društvima tih pravnih lica iznad 20% priznatog kapitala banke.
- Učešće banke u jednom pravnom licu iz finansijskog sektora direktno ili indirektno može biti najviše do 15% njenog priznatog kapitala.
- Učešće banke u licu koje nije lice u finansijskom sektoru ne smije preći 10% njenog priznatog kapitala, niti 49% kapitala tog lica.
- Ukupno učešće banke u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru može biti najviše do 25% priznatog kapitala banke, a ukupno učešće banke u licima u finansijskom sektoru može biti najviše do 50% njenog priznatog kapitala.

Na dan 31. decembra 2017. godine Banka je usaglašena sa svim ograničenjima propisanim od strane ABRS i ugovorenim sa kreditorima, a u vezi sa koncentracijom rizika.

Koncentracija rizika po klijentima

Na dan 31. decembra 2017. godine najveća izloženost prema pojedinačnom klijentu, prije uzimanja u obzir instrumenata osiguranja, iznosi 2.521 hiljada BAM, što čini 1 % Ukupne izloženosti kreditnom riziku (31. decembra 2016. godine: 2.516 hiljada BAM).

Koncentracija kreditnog rizika po geografskom području

U toku 2017. godine kreditni portfolio Banke je većinom bio koncentrisan na područje Republike Srpske i grada Banja Luka, ali je primjetan rast učešća grada Banja Luka sa 15,72% ukupnog portfolija u odnosu na 13,59% u septembru 2017 i 14,16% u 2016. godini.

Koncentracija kreditnog rizika po granama industrije

Banka ima diverzifikovani portfolio koji pokriva različite industrije:

U hiljadama BAM

	31. decembra 2017.		31. decembra 2016.	
	U %	U %	U %	U %
Gradovinarstvo	19.556	7%	17.112	6%
Trgovina	37.730	14%	32.795	15%
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	11.749	4%	6.743	3%
Poljoprivreda	7.424	3%	8.039	4%
Proizvodnja, rudarstvo i industrija	35.838	14%	29.255	13%
Transport, skladištenje, PTT komunikacije	18.123	7%	16.408	7%
Finansije	3.729	1%	747	0%
Trgovina nekretninama	2.238	1%	673	0%
Administracija, druge javne usluge	-	0%	-	0%
Ostalo (stanovništvo)	128.250	48%	113.189	50%
Ukupno:	264.647	100%	225.161	100%

Na dan 31. decembra 2017. godine, a u odnosu na 31. decembar 2016. godine povećana je koncentracija kredita u sektoru gradovinarstva, usluga, turizma i ugostiteljstva, proizvodnje, rudarstva i industrije i sektoru transporta, skladištenja, PTT komunikacije za 1,5%, a smanjena u okviru trgovina za 1,5%, u okviru stanovništva koje obuhvata fizička lica i preduzetnike za 4%, dok je učešće ostalih grana ostalo na istom nivou.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.5. Kreditni rizik (nastavak)

29.5.1. Rizik koncentracije (nastavak)

Koncentracija kreditnog rizika po vrstama kredita

Banka redovno prati i verzifikuje plasirane kredite po vrstama kredita.

U hiljadama BAM

	31. decembra 2017.		31. decembra 2016.	
		U %		U %
Kreditni po transakcionim računima	24.770	9%	26.055	12%
Potrošački krediti	67.108	25%	66.131	29%
Kredit za obrtna sredstva	70.298	27%	55.748	25%
Investicioni krediti	89.871	34%	65.514	29%
Stambeni krediti	10.707	4%	8.486	4%
Plaćanja po garancijama	572	0%	555	0%
Plasmani za izvršena plaćajna po garancijama	1.312	0%	2.652	1%
Ukupno:	264.647	100%	225.161	100%

Na dan 31. decembra 2017. godine, a u odnosu na 31. decembar 2016. godine, povećana je koncentracija kredita u sektoru usluga, trgovina i turizma, proizvodnja, rudarstvo i industrija, finansije i trgovina nekretninama za 1%, u sektoru transportnih sredstava i PTT komunikacija promjena nije ni bilo, dok je u sektoru građevinarstva, trgovina, poljoprivredu smanjeno za 1%.

Kvalitet kredita i vanbilansa po ABRIS kategorijama (kvalitet portfolija)

U skladu sa Odlukom ABRIS, Banka vrši klasifikaciju plasiranih kredita prema broju dana kašnjenja u otplati kredita.

U hiljadama BAM

31. decembra 2017.	Kategorija					Ukupno
	A	B	C	D	E	
Kreditni klijentima						
- kratkoročni	36.054	6.057	200	165	20	42.496
- dugoročni	166.861	43.612	3.607	1.425	1.158	206.663
- dospjeli	947	1.226	508	834	11.403	14.918
plaćene garancije	-	17	-	-	555	572
Ukupno krediti	193.862	50.912	4.315	2.424	13.134	264.647
- vanbilans	24.564	2.772	70	73	11	27.490
Ukupno:	218.426	53.684	4.385	2.497	13.145	292.137

31. decembra 2016.	Kategorija					Ukupno
	A	B	C	D	E	
Kreditni klijentima						
- kratkoročni	36.143	2.434	256	22	6	38.861
- dugoročni	144.732	32.805	3.446	955	383	173.321
- dospjeli	1.254	682	587	912	8.816	12.251
plaćene garancije	-	-	-	-	555	555
Ukupno krediti	182.129	35.921	4.289	1.889	9.760	224.988
- vanbilans	18.869	1.525	5	7	73	20.479
Ukupno:	200.998	37.446	4.294	1.896	9.833	245.467

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.5. Kreditni rizik (nastavak)

29.5.2. Stres test

Banka je, u okviru procjene kreditnog rizika, primjenila najgori mogući scenario razvoja događaja za svoj portfolio. Banka je radila Stres test pod sljedećim pretpostavkama: devalviranje Konvertibilne marke za 30%, pad vrijednosti kolaterala do 30%, i povećanje ispravke vrijednosti za klijenta koji imaju evidentirano kašnjenje u izmirenju dospjelih obaveza.

U hiljadama BAM

Portfolio na dan 31. decembar 2017. godine	Ukupna izloženost	Ukupna izloženost umanjena za iznos depozita	Diskontovana vrijednost kolaterala	Ispravka vrijednosti	Iznos nedostajućih rezervi	Ukupno pogoršanje
Nakon testa	358.259	355.253	240.058	25.448	-	30.316
Prije testa	296.261	293.255	268.031	21.426	-	27.076
Razlika	61.998	61.998	(27.973)	4.022	-	3.240

U hiljadama BAM

Portfolio na dan 31. decembar 2016. godine	Ukupna izloženost	Ukupna izloženost umanjena za iznos depozita	Diskontovana vrijednost kolaterala	Ispravka vrijednosti	Iznos nedostajućih rezervi	Ukupno pogoršanje
Nakon testa	300.445	298.204	170.000	15.663	-	25.503
Prije testa	248.403	248.168	185.124	13.727	-	22.672
Razlika	52.036	52.036	(15.124)	1.936	-	2.831

29.6. Tržišni rizik

Banka preuzima na sebe tržišne rizike, koji predstavljaju rizik da će far vrijednost ili budući tokovi gotovine koji proizilaze iz finansijskih instrumenata oscilirati zbog promjena u tržišnim vrijednostima. Tržišni rizici nastaju po osnovu otvorenih pozicija izloženih riziku po osnovu dospjeća, kamatnih stopa, valuta i proizvodima kapitala, koji su izloženi opštim i posebnim kretanjima i promjenama vezanim za nivo nestabilnosti tržišnih stopa ili cijena (kao što su kamatne stope, kreditne marže, devizni kursevi i cijene kapitala). Od tržišnih rizika Banka je izložena deviznom riziku i riziku promjene kamatnih stopa.

Sistem kontrole tržišnih rizika se ostvaruje kroz podjelu i nezavisnu funkciju preuzimanja rizika (front office) od njihovog praćenja i upravljanja kao i aktivnosti podrške (back office).

29.6.1. Devizni rizik

Devizni rizik predstavlja izloženost Banke mogućem uticaju promjena deviznih kurseva i opasnost da nepovoljne promjene dovedu do gubitka Banke u domaćoj valuti, pri čemu nivo deviznog rizika predstavlja funkciju visine i dužine trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kurseva i zavisi od visine zaduženosti Banke u inostranstvu, stepenu valutne izloženosti aktive i pasive bilansa i vanbilansa Banke, odnosno stepena usklađenosti valutnih novčanih tokova Banke.

Strategija koju Banka primjenjuje prilikom upravljanja deviznim rizikom temelji se na održavanju devizne pozicije u okviru ograničenja propisanih Zakonom o bankama Republike Srpske i Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka.

Za potrebe upravljanja, kontrole i identifikacije devizne izloženosti, Banka dnevno prati stanje i strukturu efektivnih stranih valuta u blagajnama i trezoru, deviznih sredstava i strukturu po valutama na računima kod inostranih banaka, vodi računa o usklađenosti devizne pozicije u nestabilnim valutama, ugovara valutnu klauzulu za svake aktive i pasive, uključujući i vanbilansne stavke, u formi simetrične, odnosno, dvosmjerne valutne klauzule, kako bi zaštitila vrijednost aktive i pasive bez obzira da li kurs valute, na koju glasi valutna klauzula, raste ili opada u odnosu na domaću valutu, a sve u cilju uspostavljanja devizne usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.6. Tržišni rizik (nastavak)

29.6.1. Devizni rizik (nastavak)

Sektor sredstva i transakcionih poslova na dnevnoj osnovi prati deviznu poziciju i u saradnji sa Sektorom tržišta i Upravom banke preduzima odgovarajuće gore navedene aktivnosti u cilju održavanja devizne pozicije u okvirima dozvoljenih limita.

U sklopu planiranja aktivnosti Banke koje imaju značajnog uticaja na promjenu strukture ili rokova finansijske aktive ili finansijske pasive Banke, a time i na deviznu poziciju Banke, Sektor sredstava i transakcionih poslova vrši projekciju devizne pozicije, a sve u cilju blagovremenog preduzimanja određenih aktivnosti za kontinuirano održavanje devizne usklađenosti finansijske aktive i finansijske pasive.

Izvještaj o deviznim pozicijama na dan 31. decembra 2017. godine neto:

	EUR	USD	CHF	GBP	Ostalo	Ukupno valute	U hiljadama BAM	
							BAM	Ukupno
Imovina								
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	1.997	56	70	4	146	2.273	41.425	43.698
Sredstva kod drugih banaka	1.329	326	85	23	60	1.823	49	1.872
Kredit plasirani komitentima	199.415	-	-	-	-	199.415	45.269	244.684
Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	-	6.415	6.415
Obračunata kamata i ostala aktiva	108	-	-	-	-	108	4.230	4.338
	<u>202.849</u>	<u>382</u>	<u>155</u>	<u>27</u>	<u>206</u>	<u>203.619</u>	<u>97.388</u>	<u>301.007</u>
Obaveze								
Depoziti komitenata	85.729	63	14	-	20	85.826	130.066	215.912
Obaveze po kreditima	1.118	-	-	-	-	1.118	17.324	18.442
Subordinirani dug	6.845	-	-	-	-	6.845	-	6.845
Ostala pasiva	2.233	7	-	-	-	2.240	5.647	7.887
Rezervisanja za beneficija za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	-	-	-	-	-	-	189	169
	<u>95.925</u>	<u>70</u>	<u>14</u>	<u>-</u>	<u>20</u>	<u>99.028</u>	<u>153.226</u>	<u>249.255</u>
Neto devizna pozicija	<u>106.924</u>	<u>312</u>	<u>141</u>	<u>27</u>	<u>186</u>	<u>107.590</u>	<u>(55.838)</u>	<u>51.752</u>

Izvještaj o deviznim pozicijama na dan 31. decembra 2016. godine neto:

	EUR	USD	CHF	GBP	Ostalo	Ukupno valute	BAM	
							BAM	Ukupno
Imovina								
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	1.945	80	73	3	124	2.225	46.720	48.951
Sredstva kod drugih banaka	1.618	592	-	-	-	2.210	247	2.457
Kredit plasirani komitentima	172.867	-	-	-	-	172.867	39.554	212.421
Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	-	6.278	6.278
Obračunata kamata i ostala aktiva	123	-	-	-	-	123	2.659	2.782
	<u>176.553</u>	<u>672</u>	<u>73</u>	<u>3</u>	<u>124</u>	<u>177.425</u>	<u>95.464</u>	<u>272.889</u>
Obaveze								
Depoziti komitenata	82.520	71	46	-	2	82.639	115.731	198.370
Obaveze po kreditima	5.309	-	-	-	-	5.309	12.880	18.189
Subordinirani dug	6.845	-	-	-	-	6.845	-	6.845
Ostala pasiva	2.570	7	-	-	-	2.577	6.358	7.936
Rezervisanja za beneficija za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	-	-	-	-	-	-	144	144
	<u>97.244</u>	<u>78</u>	<u>46</u>	<u>-</u>	<u>2</u>	<u>97.370</u>	<u>134.114</u>	<u>231.484</u>
Neto devizna pozicija	<u>79.309</u>	<u>594</u>	<u>27</u>	<u>3</u>	<u>122</u>	<u>80.055</u>	<u>(38.650)</u>	<u>41.405</u>

Kredit plasirani komitentima koji su inicijalno u BAM, ali koji imaju ugovorenu EUR valutnu klauzulu iskazani su kao EUR krediti.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.6. Tržišni rizik (nastavak)

29.6.1. Devizni rizik (nastavak)

U toku 2017. godine Banka je održavala otvorenu individualnu deviznu poziciju u okvirima dozvojenih limita za valutu EUR najviše do +/- 30% od iznosa osnovnog kapitala, a za valutu USD do 3% od iznosa osnovnog kapitala, dok se ukupna devizna pozicija kretala u dozvojenim limitima.

Analiza osjetljivosti strane valute

Banka je najvećim dijelom izložena valutni EUR. Budući da je BAM fiksno vezana za EUR, Banka nije značajno izložena promjenama kursa EUR.

29.6.2. Kamatni rizik

Banka je izložena višestrukim rizicima, koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu, djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Kamatni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke us jed promjene kamatnih stopa.

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je da se minimiziraju nepovoljni efekti promjene visine kamatnih stopa.

Kamatne stope na kredite zavise od kretanja kamatnih stopa na tržištu novca i od poslovne politike Banke.

Kamatne stope na kredite su fiksne za rokove otplate kredita do 36 mjeseci, a varijabilne za rokove otplate preko 36 mjeseci. Izuzetak od ovog pravila su investicioni krediti za korporativne klijente i javni sektor za koje je kamatna stopa varijabilna za sve rokove otplate. Banka se opredjelila za varijabilnu kamatnu stopu 6mj EURIBOR zaokružen na sljedeću veću desetinu, koja se usklađuje 2 puta godišnje i to 30.06. i 31.12..

Kamatne stope na depozite su fiksno, a kamatne stope na uzete kredite od stranih kreditora su varijabilne i vezane su za 6mj EURIBOR

Osnovni princip upravljanja kamatnim rizikom jeste princip usklađivanja njenih sredstava i obaveza prema vrsti kamatne stope (fiksna kamatna stopa ili varijabilna) i prema dospijećima ili datumima pčnovnog određivanja kamatne stope.

Više rukovodstvo Banke i Sektor upravljanja rizicima prati i stara se da Banka optimizuje nivo profitabilnosti i izloženosti kamatnom riziku.

Analiza osjetljivosti na kamatne stope

Analize osjetljivosti su urađene na osnovu izloženosti kamatnim stopama finansijskih instrumenata na datum izvještaja o finansijskom položaju. Za promjenjive kamatne stope pripremljena je analiza pod pretposlavkom da je nepodmireni iznos obaveza na dan izvještaja o finansijskom položaju bio nepodmiren čitavu godinu. Konst se stopa od 10% umanjenja ili povećanja pri internom izvještavanju o riziku kamatnih stopa ključnom osobiju Banke i predstavlja procjenu rukovodstva Banke o razumno mogućim promjenama kamatnih stopa.

Da su kamatne stope bile više ili niže za 10% u odnosu na postojeće, a da su se druge varijable održale konstantnim, Banka bi imala umanjenje/povećanje neto dobiti za 3,045 hiljade BAM za godinu koja završava 31. decembra 2017. (2016: umanjen/povećan dobitak za 1.601 hiljadu BAM).

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.6. Tržišni rizik (nastavak)

29.6.2. Kamatni rizik (nastavak)

Sjedeća tabela prikazuje pregled primjenjenih godišnjih kamatnih stopa na finansijske instrumente:

	U stranoj valuti	U BAM
Aktiva		
Obavezna rezerva kod Centralne banke	-	0,00%
Sredstva preko obavezne rezerve	-	(0,20%)
Devizni računi kod inostranih banaka	0,00%	-
Kreditni plasirani komitentima do jedne godine:		
- pravna lica	-	8,00%-12,50%
- stanovništvo	-	6,50% -15,50%
Kreditni plasirani komitentima preko jedne godine:		
- pravna lica	-	7,00%-12,60% +6M Euribor
- stanovništvo	8,48%	6,5%-15,5% +6M Euribor
Pasiva		
Depoziti po viđenju pravnih lica	0,00%	0,00%-0,20%
Depoziti po viđenju stanovništva	0,10%-0,80%	0,10%-0,80%
Kratkoročni depoziti:		
- pravna lica	0,50%-1,30%	0,50%-1,30%
- stanovništvo	0,50%-1,50%	0,50%-1,50%
Dugoročni depoziti:		
- državne institucije	-	-
- pravna lica	1,80%-2,20%	1,80%-2,20%
- stanovništvo	2,05%-2,80%	2,05%-2,80%
Kreditni:		
FSE	6,20%	-
IFC	4,75%+6M Euribor	-
Fond za razvoj i zapošljavanje RS	-	1,20%-2,40%
Fond stanovanja RS	-	1,20%-2,40%
Fond za razvoj istočnog dijela RS	-	1,50%-2,40%

Niže kamatne stope na kredite preko jedne godine za fizička lica od 3,6% i pravna lica od 4,1% odnose se na plasirane kredite iz sredstava IRB-a.

Banka je izložena raznim rizicima, koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu, djeluju na njen finansijski položaj i likovne gotovine. Naredna tabela prikazuje pregled kamatonosne i nekamatonosne aktive i pasive, sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine:

Naredna tabela prikazuje pregled kamatonosne i nekamatonosne aktive i pasive, sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine i 31. decembra 2016. godine:

	U hiljadama BAM 31. decembar 2017.		
	Kamatonosno	Nekamatonosno	Ukupno
Monetarna aktiva			
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	13.572	31.998	45.570
Sredstva kod drugih banaka	-	-	-
Kreditni plasirani komitentima	1.387	4.659	6.046
Oprema i nematerijalna ulaganja	-	6.415	6.415
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	(21.671)	(21.671)
Dati krediti i depoziti	264.647	-	264.647
Ukupno:	279.606	21.401	301.007
Monetarna pasiva			
Depoziti banska	193.690	22.272	215.962
Primljeni krediti	18.442	-	18.442
Subordinirani dug	6.845	-	6.845
Ostala pasiva	-	7.887	7.887
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	169	169
Ukupno:	218.977	30.278	249.255

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.6. Tržišni rizik (nastavak)****29.6.2. Kamatni rizik (nastavak)**

	U hiljadama BAM		
	31. decembar 2016.		
	Kamatonosno	Nekamatonosno	Ukupno
Monetarna aktiva			
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	21.934	27.017	48.951
Sredstva kod drugih banaka	-	2.457	2.457
Kreciti plesirani komitentima	212.421	-	212.421
Oprema i nematerijalna ulaganja	-	6.278	6.278
Obračunata kamata i ostala aktiva	500	2.202	2.702
Ukupno:	234.935	37.954	272.889
Monetarna pasiva			
Depoziti banaka	-	-	-
Depoziti komitenata	183.295	15.075	198.370
Primljeni krediti	18.189	-	18.189
Subordinirani dug	6.845	-	6.845
Ostala pasiva	-	7.936	7.936
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	144	144
Ukupno:	208.329	23.155	231.484

29.7. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik koji nastane kada Banka nije u mogućnosti da u potpunosti i bez odlaganja izvrši sve obaveze na dan dospijeća. Osnovni cilj upravljanja likvidnošću Banke jeste osigurati da Banka ima raspoloživa sredstva, koja uslovljavaju razumna troškove, kako bi izvršavala sve obaveze za očekivane i neočekivane fluktuacije u izvještaju o finansijskom položaju. Dodatno, proces upravljanja likvidnošću Banke treba da osigura da postoji dovoljno likvidnih sredstava za finansiranje razvoja kreditnog portfolija.

Strategija upravljanja likvidnošću Banke se sprovodi uspostavljanjem kontrole nad ročnom usklađenosti sredstava i izvora sredstava baziranoj na realnim i preciznim projekcijama novčanih priliva i odliva, redovnih i vanrednih, za različite vremenske periode.

Strategija upravljanja likvidnošću aktive obuhvata:

- nastojanje da se u aktivi drže likvidni oblici imovine koji bi se u slučaju veće izloženosti riziku likvidnosti mogli prodati na tržištu bez gubitaka (da u svakom momentu raspolaže sa dovoljnom količinom likvidnih sredstava za pokriće eventualnih obaveza);
- diverzifikacija ulaganja po klijentima, tržištima, privrednim granama i ročnosti plasmana.

Strategije za upravljanje pasivom u kontekstu likvidnosti obuhvata:

- nastojanje da se obezbijedi stabilnost depozita uz što veće učešće depozita sa dužim rokovima dospijeća,
- maksimalna diverzifikacija izvora sredstava po dospijeću, stabilnosti, porijeklu, tržištu i instrumentima,
- naročita pažnja prema velikim depozitima,
- obezbjeđenje aranžirana sa domaćim i stranim bankama o uzajamnom pružanju međubankarskih kredita za likvidnost kako bi se u slučaju viškova likvidnosti sredstava plesirala uz odgovarajuću kamatnu stopu, odnosno u slučaju nedostatka sredstava za likvidnost ona obezbjeđivala pod povoljnim uslovima.

Primarni izvori sredstava su lokalni depoziti do kojih Banka dolazi adekvatnom depozitnom politikom i politikom kamatnih stopa.

Za donošenje, potpunost i sprovođenje Programa za upravljanje rizikom likvidnosti odgovoran je Nadzorni odbor Banke i Uprava Banke.

Za svakodnevno praćenje dnevne likvidnosti Banka zadužen je rukovodilac Sektora sredstava i transakcionih poslova i Komisija za likvidnost, za praćenje kratkoročne likvidnosti Komisija za likvidnost, a za praćenje dugoročne likvidnosti ALCO odbor (Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke).

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.7. Rizik likvidnosti (nastavak)

Odgovorna lica prate poziciju likvidnosti i kompoziciju dospeljeća aktive i pasive i:

- obavljaju operativno upravljanje likvidnim sredstvima na dnevnoj osnovi,
- upoređuju pozicije sa projektovanom pozicijom kako bi se utvrdili trendovi u pozicijama likvidnosti i poduzelo korektivne mjere da bi pozicija likvidnosti i nesklad u dospeljeću bili u skladu sa zakonom i limitima koja je odredio Nadzorni odbor Banke.

Naredna tabela prikazuje GAP analizu sredstava i obaveza prema odgovarajućoj dospeljivosti na osnovu preostalog perioda do ugovorenog datuma dospeljeća, kroz usklađenost potraživanja i obaveza po periodima dospeljeća, u skladu sa regulativom ABRS.

31. decembra 2017. godine	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
AKTIVA					
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	43.698	-	-	-	43.698
Sredstva kod drugih banaka	1.872	-	-	-	1.872
Kreditni plasirani komitentima	10.410	18.690	79.146	136.438	244.684
Oprema i nematerijalna ulaganja	-	-	-	6.415	6.415
Obračunata kamata i ostala aktiva	3.970	320	4	44	4.338
Ukupna aktiva	59.950	19.010	79.150	142.897	301.007
PASIVA					
Depoziti	52.982	20.419	90.273	62.258	215.912
Obaveze po uzetim kreditima	-	353	2.712	15.377	18.442
Subordinirani dugovi	-	-	-	6.845	6.845
Ostala pasiva i rezervisanje za potencijalne gubitke	3.056	669	2.086	2.245	8.056
Ukupna pasiva	56.018	21.441	85.071	66.725	249.255
Ročna usklađenost	3.932	(2.431)	(5.921)	56.172	51.752
31. decembra 2016. godine					
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
AKTIVA					
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	48.851	-	-	-	48.851
Sredstva kod drugih banaka	2.457	-	-	-	2.457
Kreditni plasirani komitentima	19.443	15.277	71.105	106.596	212.421
Oprema i nematerijalna ulaganja	-	-	-	6.278	6.278
Obračunata kamata i ostala aktiva	2.677	35	19	51	2.782
Ukupna aktiva	73.528	15.312	71.124	112.925	272.889
PASIVA					
Depoziti	41.462	15.567	81.348	59.993	198.370
Obaveze po uzetim kreditima	122	2.206	3.273	12.588	18.189
Subordinirani dugovi	-	-	-	6.845	6.845
Ostala pasiva Rezervisanja za potencijalne gubitke	2.440	890	2.896	1.910	7.936
				144	144
Ukupna pasiva	44.024	18.663	87.317	81.480	231.484
Ročna usklađenost	29.504	(3.351)	(16.193)	31.445	41.405

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.8. Operativni rizik

Upravljanje operativnim rizikom je važan dio poslovanja Banke, koji obezbjeđuje minimiziranje nepovoljnih efekata na zarade i kapital Banke. Upravljanje operativnim rizicima podrazumijeva:

- formiranje mreže saradnje i izvjestilaca operativnih rizika po sektorima i službama, koji su zaduženi za izvođenje aktivnosti na području upravljanja operativnim rizicima,
- vođenje evidencije o nastalim štetnim događajima,
- identifikaciju i ocjenjivanje operativnih rizika na svim procesima, te usvajanje mjera za smanjenje rizika,
- redovno izvještavanje o nastalim štetama i detaljnom sagledavanju identifikovanih rizika po procesima,
- praćenje izvođenja predloženih mjera sagledavanja operativnih rizika.

Upravljanje operativnim rizikom se vrši na osnovu:

- praćenja nastalih štetnih događaja iz djelokruga operativnih rizika,
- identifikacije rizika po procesima u Banci,
- mjerenja značajnih rizika,
- kontinuirane kontrole i praćenja operativnih rizika,
- formiranja iznosa minimalnog adekvatnog kapitala.

Praćenje nastalih štetnih događaja iz djelokruga operativnih rizika daje istorijski pregled o veličini i vrsti realizovanih operativnih rizika i odvija se u skladu sa Procedurama i uputstvom za evidentiranje štetnih događaja.

Upravljanje operativnim rizicima se sastoji od sljedećih aktivnosti:

- identifikacija postojećih izvora operativnih rizika i izvora koji mogu nastati uvođenjem novih proizvoda, sistema i aktivnosti,
- mjerenje operativnih rizika tačnom i pravovremenom procjenom tog rizika,
- kontinuirana kontrola operativnih rizika koja obezbjeđuje njegovo održavanje do nivoa koji je prihvatljiv za rizični profil Banke, njegovo smanjenje i svodjenje na najmanju moguću mjeru,
- kontinuirano praćenje operativnih rizika analizom stanja, promjena i trendova izloženosti Banke tom riziku,
- formiranje iznosa minimalnog kapitala za zaštitu od nastanka gubitka po osnovu operativnog rizika-MAKOR,
- jasno definisana ovlaštenja i linije odgovornosti u procesu preuzimanja i upravljanja operativnim rizicima,
- sistem kojim se obezbjeđuje da se svi radnici Banke upoznaju sa svojim obavezama u procesu upravljanja operativnim rizikom,
- sistem za redovno izvještavanje Nadzornog odbora i Uprave Banke o funkcionisanju sistema za upravljanje operativnim rizikom,
- obavezu periodičnog preispitivanja kao i obavezu Nadzornog odbora Banke da najmanje jednom godišnje vrši analizu i ocjenu adekvatnosti uspostavljenog sistema za upravljanje operativnim rizikom Banke.

29.9. Upravljanje kapitalom

Kapital predstavlja rijedak ekonomski resurs i upravljanje kapitalom čini jednu od najvažnijih komponenta opreznog, efikasnog i strateškog planiranja i upravljanja Bankom. Politika upravljanja kapitalom obuhvata obezbjeđenje i održavanje kvantiteta i kvaliteta kapitala najmanje na nivou minimalnih standarda iz Odluke o minimalnim standardima upravljanja kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti, odnosno, minimalni iznos osnivačkog kapitala i najniži iznos neto kapitala koj Banka mora održavati ne može biti manji od 15 miliona BAM. Kapital Banke u skladu sa Odlukom čine iznosi osnovnog (Tier 1), dopunskog (Tier 2), a neto kapital čini iznos kapitala umanjen za odbitne stavke.

Osnovni kapital Banke čine: akcijski kapital uplaćen u novcu i ostale rezerve formirane iz dobiti nakon oporezivanja na osnovu odluke Skupštine Banke, umanjen za odbitne stavke: nepokriveni gubici iz ranijeg perioda i iznos nematerijalne imovine. Dopunski kapital Banke obuhvata iznos općih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu Banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva, iznos subordiniranih dugova (najviše 1/2 počev od 31. decembra 2015. godine odnosno 1/3 počev od 31. decembra 2016. godine od iznosa osnovnog kapitala) pri čemu osnovni kapital iznosi najmanje 9% ukupnog rizika aktive.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)**

Politike Banke za obezbjeđenje kvantiteta i kvaliteta kapitala Banke obuhvataju:

- u pogledu sastava i profila akcionara, akcenat je na akcionare iz oblasti bankarstva, mikrokreditiranja, finansijskog investiranja, preduzeća iz oblasti privrede, te fizička lica,
- politiku više vrsta instrumenata kapitala posebno u osnovnom i dopunskom kapitalu, te smanjenje ili izbjegavanje odbitnih stavki kapitala Banke,
- u pogledu rasporeca ostvarene dobiti, u skladu sa propisima, povećanje ukupnog kapitala Banke,
- u pogledu visine adekvatnosti kapitala, kada ista padne ispod 15%, Banka preduzima aktivnosti na poboljšanju iste putem raspisivanja nove emisije, povećanja dopunskog kapitala uz davanje prioriteta rastruktuiranju nekvalitetne aktive, otpisu trajnih obaveza, uzimanju subordiniranih dugova

Procedure za stalno praćenje stanja se obezbjeđuju kroz:

- vođenje ažurnih knjigovodstvenih evidencija,
- praćenja stanja kapitala po kvantitetu, kvalitetu i strukturi,
- praćenjem i analizom stavki bilansa i vanbilansnih kreditnih ekvivalenata,
- izvještavanjem o nastalim promjenama u kapitalu i promjenama koje mogu značajno negativno uticati na adekvatnost kapitala,
- predlaganjem mjera koje je neophodno preduzeti u cilju obezbjeđenja strukture kvantiteta i kvaliteta kapitala,
- planiranje kapitala u smislu predviđanja budućih potreba Banke za kapitalom.

Plan za održavanje adekvatnog kapitala Banke usklađen je 31. decembra 2017. godine sa Odlukom o minimalnim standardima upravljanja kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti te sa planovima ukupnih aktivnosti uzimajući u obzir tekuće stanje i očekivane uticaje predviđenih promjena u poslovanju i okruženju. Banka je u obavezi da održava adekvatnost kapitala minimalno 12%, a rukovodstvo Banke redovno prati pokazatelje adekvatnosti kapitala Banke i izvještaj u propisanoj formi, na kvartalnoj osnovi, dostavlja ABRS.

Na dan 31. decembra 2017. godine svi pokazatelji kapitala Banke su u saglasnosti sa propisanim:

	Na dan	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
Osnovni kapital	47.301	38.218
Dopunski kapital	10.376	9.758
Odbitne stavke kapitala	(6.121)	(8.874)
Iznos neto kapitala Banke	51.556	39.142
Ukupna rizična aktiva i rizični vanbilans	284.383	226.446
Ponderisani operativni rizik	24.005	18.558
Ukupno ponderisana rizična aktiva i rizični vanbilans	288.388	245.004
% adekvatnosti kapitala	17,9%	16,00%

30. DOGAĐAJI NAKON IZVJEŠTAJNOG PERIODA

Do dana objave ovih finansijskih izvještaja nije bilo događaja koji bi zahtijevali dodatno objelodanjivanje ili korekciju finansijskih izvještaja Banke za dvanaest mjeseci koji je završen 31. decembra 2017. godine.

31. DEVIZNI KURS

Zvanični kurs primijenjen za preračun pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2017. i 31. decembra 2016. godine, za sljedeće značajnije valute iznosi:

	U Konvertibilnim markama	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
USD	1,6308	1,8554
CHF	1,6714	1,8212
EUR	1,9558	1,9558